

Musik att minnas

Boken om Srea

*Srea Eugenia Vilhelmina Svedberg
föddes den åttonde december 1912 i Stockholm.*

Anders Berglund

Musik att minnas

Musik att minnas

av

Anders Berglund

Till mamma och pappa

Författare: Anders Berglund

Förlag: Musik att minnas, Källslätten 12, 647 91 Mariefred

© Copyright 2004 Anders Berglund och Musik att minnas

Musik att minnas

Vi har alla vår egen musiksmak och våra egna favoritartister. Sånger som betytt särskilt mycket för oss väcker minnen. I en blink kan vi flyttas tillbaka till en tid för länge sedan och en värld vi nästan glömt.

Att sjunga och lyssna till sånger från barndomen och ungdomen är lite grann som att åka tidsmaskin. Var och en har sin egen biljett med egna destinationer. Det är spännande, för Du kan aldrig vara riktigt säker på var Du hamnar...

Vår gemensamma sångskatt är ofantligt stor och helt omöjlig att överblicka.

De sångtitlar som finns angivna i den här boken är bara toppen på ett isberg.

Under ytan finns tusen och åter tusen sånger....

Nu ska vi sjunga kom ut 1943

Forskning har visat att vi är mottagliga för musik redan när vi ligger i mammas mage! När vi växer upp får vi lära oss sånger av föräldrar, släktingar och andra människor som är vänliga nog att sjunga i vår närhet. CD, radio och TV kommer vi heller inte undan nu för tiden.

Snart är det dags för *Beatles* och *Elvis* i pensionärsföreningar och på ålderdomshem! Det dröjer inte många år innan *Jailhouse Rock* och *All you need is love* dånar ut från gruppboendets öppna fönster!

Sånger kring Svea

Köppåbävisa
1981

Ljuvliga ungdom
1977

Teddybjörnen
Fredriksson
1969

Gulli-Gullan
1964

Är du kär i mig
ännu Klas-Göran?
1959

En gång jag
seglar i hamn
1953

Beatrice Aurore
1939

Fritiof och
Carmencita
1937

Jungfrun på
Jungfrusund
1928

Den första gång
jag såg dig
1922

Flickan i
Havanna
1919

1978

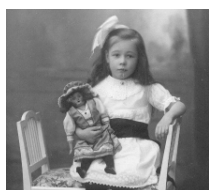
1959

1935

1927

1918

1980

1975

1970

1965

1960

1955

1950

1945

1940

1935

1930

1925

1920

1915

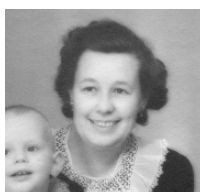
1912

1980

1968

1948

1930

1923

1913

Öppna landskap
1981

Waterloo
1974

Jag tror på
sommaren
1967

I natt jag drömde
1962

Tulpaner från
Amsterdam
1958

Torpävisa
1952

Rosa på bal
1946

Sjösala vals
1941

Svarte Rudolf
1936

Hälsa dem
därhemma
1925

Axel Öman
1922

Kostervalsen
1913

Visor som sjungits i generationer

Människor har sjungit och spelat i alla tider.

Det finns förstås inga ljudupptagningar och ingenting är upptecknat från allra äldsta tid. Först i slutet av 1800-talet kom tekniken att spela in tal och musik med hjälp av en fonograf.

Allt som sagts och sjungits innan dess är borta för all framtid.

I dag kan vi bara föreställa oss hur det kan ha låtit när våra förfäder sjöng. Vaggvisor, kärleksvisor, sånglekar och sjömansvisor - allt fördes vidare genom muntlig tradition.

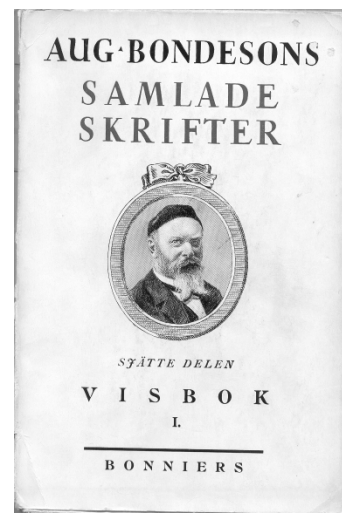
Vi är själva länkar i den långa kedjan när vi sjunger *Bro, bro, breja, Ja, må han leva* och *Små grodorna*. Skillnaden är bara att nu finns det mesta dokumenterat i skrift- och ljudarkiv.

Under 1800-talet gjordes stora ansträngningar att nedteckna visor som annars skulle ha gått i graven med sina uttolkare.

August Bondeson samlade in visor i västra Sverige. Hans metod var enkel och effektiv; i varje hem han besökte frågade han jungfrurna om de hade några visor.

Oftast fick han först ett förslaget "nej", men snart blev flickorna ivriga.

Väninnor kontaktades så att han skulle få "så många visor som fanns".

Ett urval av dessa visor publicerades i *August Bondesons Visbok*. Den gavs ut i två band 1903 och innehöll totalt 389 visor.

Visor som sjungits i generationer

Björkens visa (1852)

Blinka lilla stjärna (1852)

Blott en dag (1866)

Den blomstertid nu kommer (1694)

Din klara sol (1814)

En sjöman älskar havets våg (1875)

Halta Lottas krog

Hej, tomtegubbar! (tidigt 1800-tal)

Helan går

Ja, må han leva! (1700-tal)

Jag minns den ljuva tiden (1797)

Kristallen den fina

Min hatt den har tre kanter

Måndag gör jag ingenting (ca 1840)

Rida ranka

Ro ro till fiskeskär

Sjungom studentens lyckliga dag! (1853)

Staffan stalledräng (medeltida ballad)

Tryggare kan ingen vara (1856)

Vem kan segla förutan vind

20
sånger

Kristallen den fina

Folkvisa

Kris - tal - len den fi - na som so - len månd ski - na, som
stjär - nor - na blän - ka i skyn. Jag kän - ner en flic - ka i
dyg - den den fi - na en flic - ka i den - na här byn. Min
vän, min vän och äl - skogs - blom - ma! Ack om vi kun - de till -
sam - mans kom - ma och jag vo - re vän - nen din och
du all - ra kä - res - tan min! Du ä - de - la ros och för -
gyl - lan - de skrin.

Och om jag än fore till världenes ände,
så ropar mitt hjärta till dig.
Och om jag än fore till världenes ände
så ropar mitt hjärta till dig.
Till dig, min vän och älskogsblomma!
Ack, om vi kunde tillsammans komma,
och jag vore vännen din
och du allra kärestan min!
Du ädela ros och förgyllande skrin.

Historia

Melodin till *Kristallen den fina* är mycket gammal. Den bygger ursprungligen på en femtonsskala, som var vanlig i Sverige under medeltiden.

En melodi gjord med tonerna från skalan får en ålderdomlig klang. Prova gärna!

Folkvisor

Vad är en folkvisa? Under 1800-talets romantiska skede föreställde man sig gärna att folkvisorna saknade bestämda upphovsmän.

Visorna tänktes ha uppkommit spontant ur folkdjupet genom ett kollektivt, anonymt skapande. Ett bevis för det skulle vara att samma visa dök upp i olika skepnader över hela landet.

Dagens forskare menar att varje visa haft en egen upphovsman.

De många varianter av samma visa som tecknats ned i olika landsändar har kommit till när visorna spridits från bygd till bygd genom muntlig tradition.

En folkvisa kan beskrivas som:

En visa med flera varianter utan känd upphovsman, spridd genom muntlig tradition.

Det är ingen exakt definition och forskarna är inte helt överens.

Säkert är att melodierna till många av våra folkvisor är "vandrare".

De har kommit till Sverige med sjömän och resande från kontinenten och från de Brittiska öarna.

Folkvisor

Ack, Värmeland du sköna
Alundavisan
Anders han var en hurtiger dräng
Allt under himlens fäste
Bonden och kråkan
Den bakvända visan
En gång i min ungdom
En jägare gick sig att jaga
En visa vill jag sjunga
Glädjens blomster

Igelkottaskinnet
Jag unnar dig ändå allt gott
Jag vet en dejlig rosa
Limu limu lima
Liten Karin
Och jungfrun gick åt killan
Om dagen vid mitt arbete
Till Österland vill jag fara
Tänker du att jag förlorader är
Vandringen i världen

20
sånger

Ack, Värmeland du sköna

Anders Fryxell
folkmelodi

Am E7 Dm G7 C
Ja, när du en gång skall bort och gifta dig, min vän,
Dm Am E7 Am
då skall du till Värmeland fara:
E7 Dm G7 C
Där finnes nog Guds gåvor med flickor kvar igen.
Dm Am E7 Am
Och alla är de präktiga och rara.
C E7 Am E7
Men friar du där, så var munter och glad!
Am E7 Dm G7 C
Ty muntra gossar vilja värmlandsflickorna ha:
G E7 Am E7 Am
De sorgsna – dem ge de på båten.

Bakgrund

Värmlandsvisan av Anders Fryxell presenterades första gången i ett folkskådespel med titeln Värmlandsflickan, 1821.

F A Dahlgren skrev till några verser och tog upp sången i Wermlänningarne, 1846.

Melodin har invandrat från kontinenten där den bland annat uppträtt som vallonsk frihetssång. Den upptecknades i Östergötland redan i början av 1700-talet och kallades då för Östgötavisan!

Carl Michael Bellman

Det var en rysk och en tysk och en Bellman som hade
hamnat på en öde ö.
En dag flöt det i land en flaska med ett brev i, där det
stod att de fick önska sig vad de ville.
Då önskade rysken att han skulle få komma hem igen –
och vips! så var han borta!
Sen önskade tysken att han skulle få komma hem igen –
och vips! så var han borta!
Men då tyckte Bellman att det blev så ensamt, så han sa:
- Jag önskar att de andra två kommer tillbaka!
Och vips! så var de tillbaka!

Bellman lever! Visserligen dog han den 11/2 1795, men *Gubben Noak* sjungs fortfarande och Bellmanhistorier berättas även i dag med stor förtjusning av små barn.

Carl Michael Bellman föddes 1740 i Stockholm. Som äldste son fick han en god utbildning i såväl klassiska ämnen som i musik.

Han var en välkommen gäst vid hovet hos Gustav III och i många hem med intresse för hans visor och berättarförmåga.

Fredmans epistlar utkom i sin första upplaga 1790.

Fredmans sånger kom ut 1791.

Tillsammans innehåller de 147 sånger.

Fredmans epistlar och Fredmans sånger utgavs av Bokförlaget Prisma 1966. Den senaste utgåvan är från 1990.

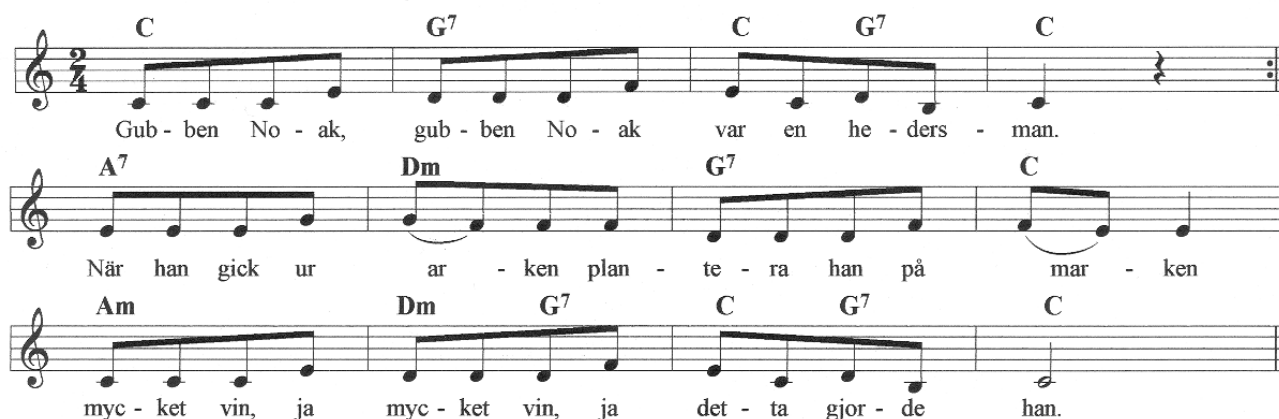
Sånger av Carl Michael Bellman

Storm och böljor tystna re´n	Fredmans epistel	nr	39
Solen glimmar blank och trind	”	”	48
Märk hur vår skugga	”	”	81
Ulla, min Ulla	”	”	71
Liksom en herdinna	”	”	80
Vila vid denna källa	”	”	82
Blåsen nu alla	”	”	48
Så lunka vi så småningom	Fredmans sång	nr	21
Joachim uti Babylon	”	”	41
Fjäriln vingad	”	”	64
Gubben Noak	”	”	35
Opp, Amaryllis!	”	”	31

12
sånger

Gubben Noak

P M Sellman

Gub - ben No - ak, gub - ben No - ak var en he - ders - man.
När han gick ur ar - ken plan - te - ra han på mar - ken
myc - ket vin, ja myc - ket vin, ja det - ta gjor - de han.

C G7
Noak rodde, Noak rodde
C G7 C
ur sin gamla ark,
A7 Dm
köpte sig buteljer,
G7 C
sådana man säljer,
Am Dm G7
för att dricka, för att dricka
C G7 C
på vår nya park.

C G7
Han väl visste, han väl visste
C G7 C
att en mänska var
A7 Dm
torstig av naturen
G7 C
som de andra djuren,
Am Dm G7
därför han ock, därför han ock
C G7 C
vin planterat har.

C G7
Gumman Noak, gumman Noak
C G7 C
var en hedersfru.
A7 Dm
Hon gav man sin dricka
G7 C
fick jag sådan flicka,
Am Dm G7
gifte jag mig, gifte jag mig
C G7 C
just på stunden nu.

C G7
Aldrig sad' hon, aldrig sad' hon
C G7 C
Kära far, nå nå,
A7 Dm
sätt ifrån dig kruset.
G7 C
Nej, det ena ruset
Am Dm G7
på det andra, på det andra
C G7 C
lät hon gubben få.

C G7
Gubben Noak, gubben Noak
C G7 C
brukte egna hår,
A7 Dm
pipskägg, hakan trinder,
G7 C
rosenröda kinder,
Am Dm G7
drack i botten, drack i botten.
C G7 C
Hurra och gutår!

C G7
Inga skålar, inga skålar
C G7 C
gjorde då besvär,
A7 Dm
då var ej den läran:
G7 C
Jag ska ha den äran.
Am Dm G7
Nej, i botten, nej i botten
C G7 C
drack man ur så här:

Bibelhänvisning:

Första Moseboken kap. 6 - 9

Skillingtryck

I gamla tider och under större delen av 1800-talet spreds visor utan hjälp av tryckta källor. Det var visor som sjungits i generationer, de äldsta visorna kan spåras flera hundra år tillbaka.

Många skrev också själva ned vistexter man tyckte om i "vaxduksböcker". Ibland mindes man fel, vände lite på orden eller lade till några ord extra. Så uppkom nya varianter av visorna, som sin tur kunde få egen spridning.

Ett skillingtryck var en liten tryckt skrift på några få sidor som länge kostade just 1 skilling.

Skillingtrycken såldes av knallar och gårdsmusikanter som vandrade kring på landsbygden och i städerna under många år.

Visor i skillingtryck är kända ända sedan 1500-talet och mer än 25.000 olika texter har dokumenterats!

Skillingtrycken kunde innehålla texter av de mest skilda slag: bevärningsvisor, kärleksvisor, emigrantvisor och visor om sensationer och mörka öden.

Ur Visor på kvällskvisten av Lennart Kjellgren

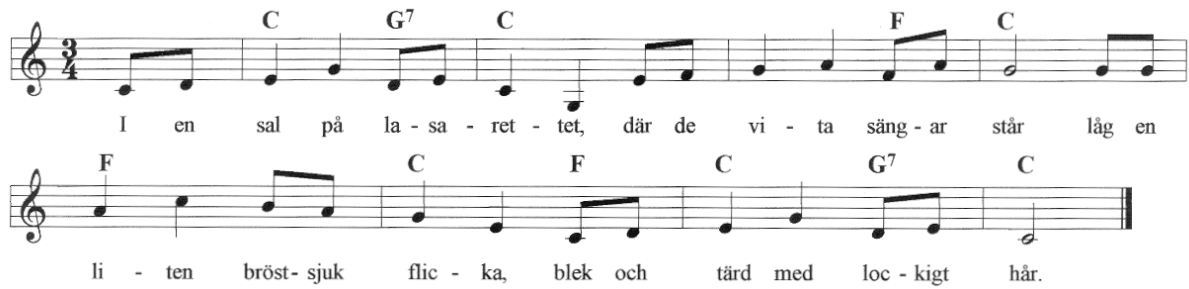
Det fanns inga tryckta noter, men ofta stod en melodihänvisning till en visa som alla kände till. I annat fall fick man själv försöka komma på en melodi som gick bra ihop med texten!

Gamla visor och skillingtryck

Adjö, farväl för sista gång
Alpens ros
Den blomsterprydda gondolen gled
Elvira Madigan
En visa vill jag sjunga
Hjärtats saga
I en sal på lasarettet
I låga ryttartorpet
Josefin
Kors på Idas grav

Lejonbruden
Lilla vackra Anna
Lincolnvisan
När månen vandrar på fästet blå
Petter Jönsson
Si god afton och god kväll
Tycker du om mej
Vi sålde våra hemman
Vildandens klagan
Värnamovisan

En sal på lasarettet

I en sal på la - sa - ret - tet, där de vi - ta säng - ar står låg en
li - ten bröst - sjuk flic - ka, blek och tänd med loc - kigt hår.

C G7 C
 Allas hjärtan vann den lilla
 F C
 där hon låg så mild och god.
 F C
 Bar sin smärta utan klagan
 F C G7 C
 med ett barnsligt tålamod.

C G7 C
 Så på nytt hon frågar läkarn
 F C
 som vid hennes sida står:
 F C
 Får jag komma hem till hösten
 F C G7 C
 till min egen lilla mor?

C G7 C
 Så en dag hon frågar läkarn,
 F C
 som vid hennes sida stod:
 F C
 Får jag komma hem till påsken
 F C G7 C
 till min egen lilla mor?

C G7 C
 Läkarn svarar då den lilla,
 F C
 men strök sakta hennes hår,
 F C
 och med tårar i sitt öga
 F C G7 C
 vänder han sig om och går.

C G7 C
 Läkarn svarar då den lilla:
 F C
 Nej, mitt barn, det får du ej,
 F C
 men till pingsten kan det hända
 F C G7 C
 du får komma hem till mor.

C G7 C
 Nu hon slumrar uti mullen
 F C
 sover sött i snövit skrud.
 F C
 Från sin tåligt burna längtan
 F C G7 C
 har hon farit upp till Gud.

C G7 C
 Pingsten kom med gröna björkar
 F C
 blomsterklädd står mark och äng,
 F C
 men den lilla sjuka flickan
 F C G7 C
 låg där ständigt i sin säng.

Sorgeliga saker hända...

*Sorgeliga saker hända
än i våra dar minsann,
sorgeligast är dock denna
om Elvira Madigan.*

Så inleds visan om Elvira Madigan, Sixten Sparre och deras sorgliga kärleksöde. Texten är författad av Johan Lindström Saxon 1889 på uppdrag av två gatumusikanter som insåg händelsens nyhetsvärde. Visan spreds som skillingtryck och blev snabbt omåttligt populär och mycket sjungen. Än i dag lever historien vidare genom både böcker och filmer.

Elvira Madigan var lindanserska och konstryttarinna vid sin pappas cirkus när hon träffade greven och löjtnanten Sixten Sparre 1887. Häftig kärlek uppstod och Greve Sparre lämnade sin hustru och rymde till Danmark med den vackra Elvira två år senare.

Elvira Madigan
1867 - 1889

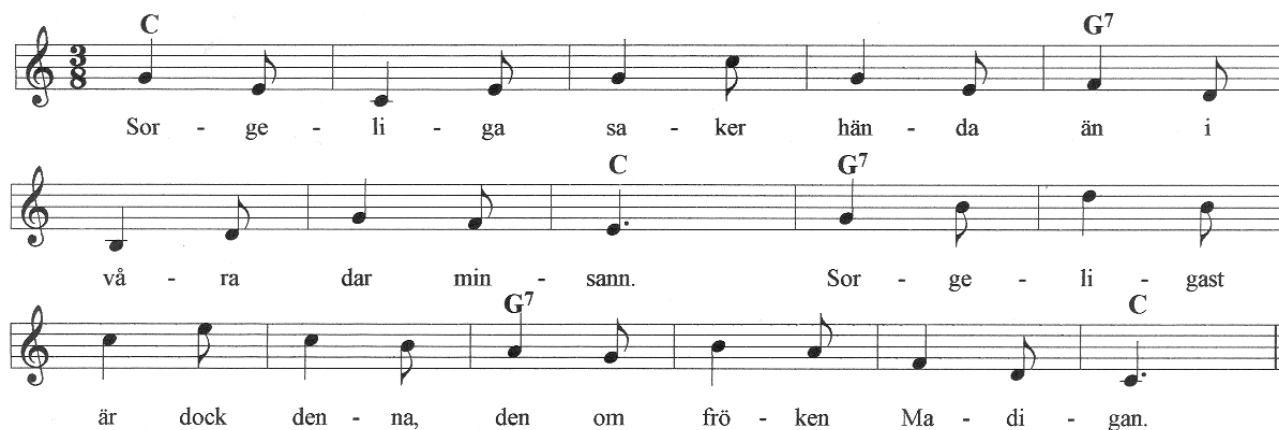

Sixten Sparre
1854 - 1889

I en skogsdunge strax utanför Troense tog deras omöjliga kärlekshistoria slut. Med en revolver modell –87 sköt Sixten Sparre sin älskade Elvira i huvudet varpå han sköt sig själv. I visan låter Saxon, med diktarens frihet, Sixten Sparre skjuta Elvira Madigan i hjärtat.

*Så pistolen greven lade
i sin hand och sikte tog.
Skottet träffa´ Elviras hjärta,
knappt hon andas förr´n hon dog.*

Elvira Madigan *Johan Lindström Saxon*

C
 Vacker var hon som en ängel
 G7 C
 ögon blå och kinder röd,
 G7 C
 smärt om livet som en stängel
 G7 C
 men hon fick en grymmer död.

C
 När hon dansade på lina
 G7 C
 likt en liten lärka glad
 G7 C
 hördes bifallsropen vana
 G7 C
 ifrån fyllda bänkars rad.

C
 Så kom greve, löjtnant Sparre,
 G7 C
 vacker var han, utav börd
 G7 C
 ögon lyste, hjärtat darra,
 G7 C
 och hans kärleksbön blev hörd.

C
 Greve Sparre han var gifter,
 G7 C
 barn och maka hade han
 G7 C
 och från dessa nu han rymde
 G7 C
 med Elvira Madigan.

C
 Så till Danmark styrdes färden,
 G7 C
 men det tog ett sorgligt slut,
 G7 C
 ty långt ut i vida världen
 G7 C
 längta de att slå sig ut.

C
 Det tog slut på deras pengar,
 G7 C
 ingenting att leva av!
 G7 C
 för att undgå ödet stränga
 G7 C
 taga de sin ro i grav.

C
 Så pistolen greven lade
 G7 C
 i sin hand och sikte tog
 G7 C
 skottet träffa' Elviras hjärta
 G7 C
 knappt hon andas förr'n hon dog.

C
 Ack, hör nu, Ni ungdomsglada
 G7 C
 som så sällan ser er för
 G7 C
 att Ni ej i blod få bada
 G7 C
 ock en gång förrän Ni dör!

1800 - talet

Under 1800-talets inledning blommade nationalromantiken. I dikt och ton besjöngs den svenska naturen och historien av skaldersom Esaias Tegnér och Erik Gustaf Geijer. De var båda medlemmar i en litterär krets som kallades *Götiska förbundet*.

Med hjälp av dikter och historieskrivningar ville de väcka svenskarnas fosterlandskärlek. Som ideal för samtidens förvekligade släkte ställde de vikingatidens nordbor; äventyrslystna, modiga och offervilliga.

Uppfinningar under 1800-talet

Många viktiga uppfinningar kom till under 1800-talet. Med hjälp av Siemens likströmsgenerator (1867) kunde vattenkraft omvandlas till elektrisk kraft. Den elektriska strömmen kunde i sin tur användas till Edisons glödlampa (1879) men tyvärr också till elektriska stölen (1890).

Andra uppfinningar och framsteg:

skrivmaskinen (1867)
dynamiten (1867)
säkerhetständstickorna (ca 1870)
telefonen (1876)

automobilen (1886)
luftfyllda gummiringar (1887)
röntgenkameran (1897)
trådlös telegrafi (1898)

Du gamla du fria

Rickard Dybeck
Folkmelodi

D E7 A D

Du gam - la, du fri - a, du fjäll - hö - ga Nord du tys - ta, du gläd - je - ri - ka

E7 A D F#m Bm E7 A D G

skö - na! Jag häl - sar dig vä - nas - te land up - på jord din sol, din him - mel di - na äng - der

A7 D G A7 D

grö - na din sol, din him - mel di - na äng - der grö - na.

D E7 A
Du tronar på minnen från fornstora dar

D E7 A
då ärat ditt namn flög över jorden.

D F#m Bm E7 A
Jag vet att du är och du blir vad du var.

D G A7 D
//: Ja, jag vill leva, jag vill dö i Norden! ://

D E7 A
Jag städs vill dig tjäna mitt älskade land,

D E7 A
din trohet till döden vill jag svära.

D F#m Bm E7 A
Din rätt skall jag värna, med håg och med hand,

D G A7 D
//: din fana, högt den bragderika bära. ://

D E7 A
Med Gud skall jag kämpa för hem och för hård,

D E7 A
för Sverige, den kära fosterjorden.

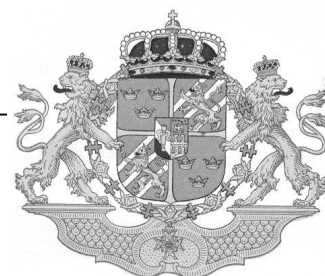
D F#m Bm E7 A
Jag byter dig ej, mot allt i en värld

D G A7 D
//: Nej, jag vill leva, jag vill dö i Norden! ://

Sakgrund

När Rickard Dybeck (1811-1877) skrev "Du gamla du fria" kallade han den *Sång till Norden*.
Texten skrevs till en folkmelodi, upptecknad i Västmanland.
Det är en melodi som finns i många varianter över hela landet.

Sången publicerades i J N Ahlströms *Valda svenska folksånger* 1845.
Då löd inledningen: *Du gamla du friska...* vilket Rickard Dybeck några år senare (1858) ändrade till: *Du gamla du fria...*
Sedan 1890-talet har *Du gamla du fria* fått representera Sverige, men fortfarande saknas det riksdagsbeslut som skulle ge den status som svensk nationalsång.

Emigrationen

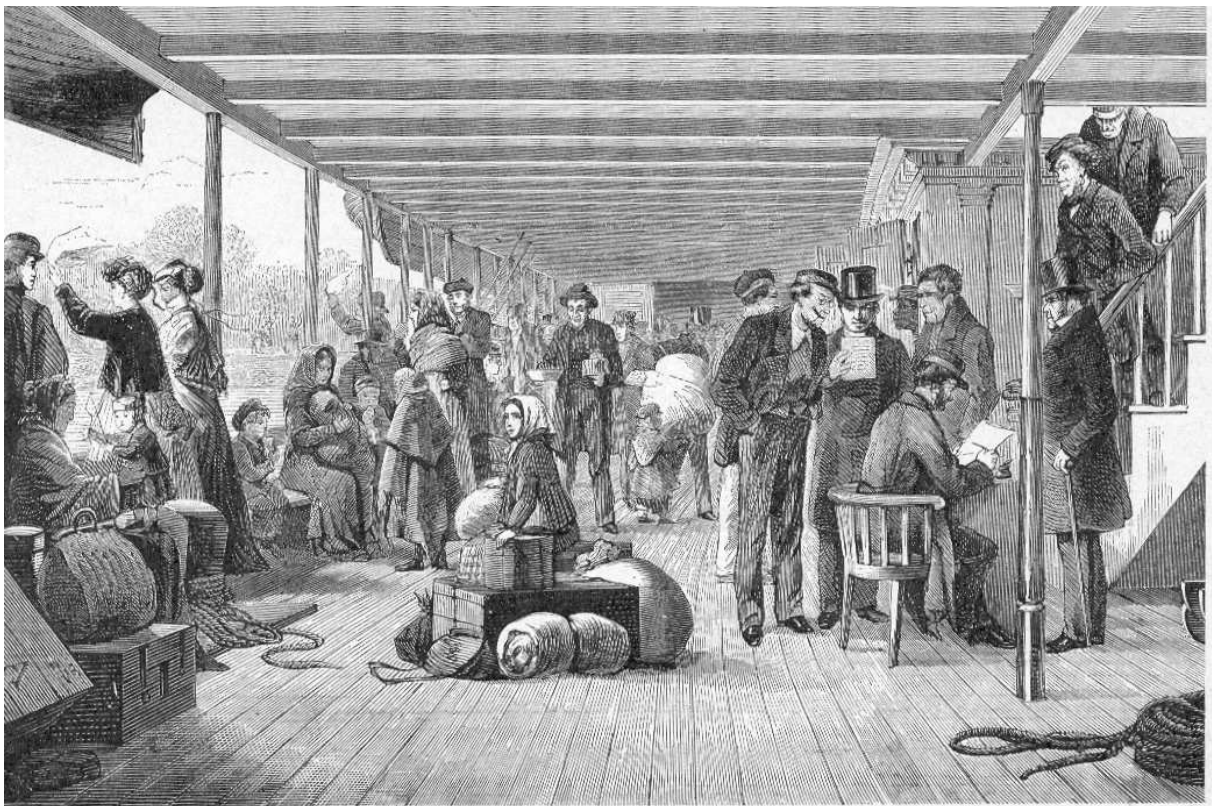
"Detta är en berättelse om några människor, som från sina hem i Ljuder i Småland utvandrade till Nordamerika. De var de första som utflyttade från sin ort. De kom från de små stugornas och de stora barnkullarnas land."

Så inleder Vilhelm Moberg sin bok *Utvandrarna* som publicerades 1951. Här får vi följa Karl Oskar och Kristina på deras resa över Atlanten till det stora, lockande landet i väster.

Många svenskar har en eller flera amerikafarare i sin släkt. Under åren 1840 till 1930 utvandrade över 1 miljon svenskar till Amerika.

Det var i första hand fattigt folk från landsbygden som emigrerade i hopp om att få det bättre i det nya landet. Andra var missnöjda med överheten, prästerna, med de skarpa klassgränserna eller med inskränkningarna i rösträtten.

Utvandringen var stor under missväxtåren 1867 – 1868, men störst var den 1887 då över 50.000 människor lämnade Sverige.

*Så här kunde det se ut ombord på ett emigrantsfartyg runt 1850.
Samtida teckning från "Ny Illustrerad Tidning"*

O, Susanna

Stephen Foster

Jag är född vid gamla Sveriges kust där den stol - ta sku - tan
går, och den stol - te sjö - man var min lust från jag blott var sjut - ton
år. Men när förs - ta gång han gick om - bord kyss - te han mig öm och
huld och han sa - de vän - ligt des - sa ord: Du är allt mitt hjär - tas
guld. O, Su - san - na, gråt ic - ke för din
vän men blir mig städ - se tro - gen tills jag kom - mer hem i -
gen.

På den långa resan drog han bort,
jag satt ensam, o min skatt.
Och när vädret det var riktigt hårt
låg jag vaken mången natt.
Men när tåren bittert flöt på kind,
kom min sjöman hem i hamn
och så sjöng han med ett nöjsamt sinn',
då han tryckte mig i famn:
"O, Susanna, gråt icke för din vän.
Jag gungat har uppå böljan blå,
och här har du mig igen."

I ett litet hus vid kusten bor
vi som lyckligt äkta par.
Han kom hem igen, han höll sitt ord
fyra vackra barn vi har.
Han går icke mer på resor, nej,
men när stormen rasar vild
han till barmen älskligt trycker mig
och så säger han så mild:
"O, Susanna, mitt allt, min fröjd, min lust,
Det finns ej en man så glad som jag
på hela Sveriges kust."

Andliga sånger

Under flera hundra år hade kyrkan hade en central roll i samhället. Det gamla talesättet ”Kyrkan ska stå mitt i byn” gällde inte bara rent geografiskt. Kyrkan hade stor makt både som moralisk norm och som kunskapsförmedlare.

Dessutom var den en viktig mötesplats för församlingens medlemmar.

Psalmerna är en stor del av vårt kulturarv. De följer årets och inte minst livets olika skeden och har gjort så under generationer. Flera psalmer vi sjunger i dag sjöngs också av mormor och hennes mormor.

Många melodier i den Svenska psalmboken är skrivna i en luthersk tradition. Liksom Guds ord predikades rent och klart i kyrkan var det också viktigt att melodierna var strama och enkla.

Frikyrkorna, som växte fram kring mitten av 1800-talet, använde också enkla melodier. Många kom från Tyskland, men man lånade också sånger från England. Här var melodierna gladare och takten raskare.

”Varför ska Djävulen ha alla de bästa melodierna?” frågade sig Frälsningsarméns grundare William Booth.

Metoden att sätta religiös text till en populär världslig melodi kallades triumferande för ”Robbing the Devil” (Råna djävulen).

Psalmer och väckelsesånger

Barnatro (1937)
Bereden väg för Herran (1812)
Bred dina vida vingar (1862)
De komma från öst och väst (1914)
Den signade dag (medeltida melodi)
Fädernas kyrka (1909)
En vänlig grönskas rika dräkt (1933)
Guldgrävarsången
Gyllne morgon (1917)
Hosianna (1795)

Härlig är jorden (1850)
I denna ljuva sommartid (1916)
Löftena kunna ej svika (1913)
O, hur saligt att få vandra (1876)
O store Gud (1889)
Pärleporten (1917)
Var glad (1893)
Var hälsad sköna morgonstund (1819)
Var jag går i skogar berg och dalar (1847)
Vår Gud är oss en väldig borg (1536)

Bred dina vida vingar

Lina Sandell
folkmelodi

Bred di - na vi - da ving - ar o Je - sus ö - ver 'mig, och
låt mig stil - la vi - la i ve och väl hos dig. Bli du min ro, min
stark - het, min vis - dom och mitt råd, och låt mig al - la da - gar få
le - va av din nåd.

G D7 G Am D7 G
Förlåt mig alla synder och två mig i ditt blod
D7 G Am D7 G
giv mig ett heligt sinne, en vilja ny och god.
A7 G D B7 Em A7 D
Tag i din vård och hägnad oss alla, stora, små,
G D7 G Am D7 G
och låt i frid oss åter till nattens vila gå.

Arbetarrörelsen

Sången *Arbetets söner* tryckes första gången i tidningen *Socialdemokraten* den 25 september 1885.

Vid den här tiden hade Sverige knappt 5 miljoner invånare.

Av dessa hade bara ca 300.000 rösträtt.

För att få rösta måste du vara man, 21 år, tjäna minst 800 kronor om året eller ha en förmögenhet på minst 1000 kronor.

Utan rätt att rösta var inte bara kvinnor och alla arbetslösa. De flesta arbetare hamnade också "under strecket", eftersom de inte tjänade så mycket som 800 kronor om året.

En förmögenhet på 1000 kronor var förstas utom räckhåll för så gott som alla.

Huvudkrav från *Det socialdemokratiska partiet*, som bildades 1889 blev:

Allmän och lika rösträtt!
Åtta timmars arbetsdag!

Arbetets söner

Henrik Menander

N. P. Möller

Ar - be - tets sö - ner, slu - ten er al - la till vå - ra brö - der i syd och i nord!
Hö - ren I ej hur mäk - tigt de skal - la, ut ö - ver värl - den be - fri - el - sens ord?
Ur den för - ned - ran - de träl - do - mens grift, upp till en hed - ran - de ä - del be - drift!
O - ket med på - skrif - ten "Bed och för - sa - ka" läng - e oss ned - tryckt i mör - ker och nöd:
Män - ni - sko - vär - det vi ford - ra till - ba - ka. Käm - pa för rätt - vi - sa, fri - het och bröd.

G
Icke naturen hårdhänt har dragit
C A7 D A7 D
gränser som skilja fattig och rik,
G
hjärtlöst har makten under sig slagit
C A7 D A7 D
alla dess hävor, rovdjuret lik.
H7 Em
Mot den förödande guldkalvens stod
A D A7 D
kämpen med glödande känslor och mod!
G C
Käckt mot förtrycket ett värn vi oss dana.
G A7 D7 G
Fältropet genom nationerna går.
C
Sluten Er under vår enighets fana,
G A7 G D7 G
fällan ej modet och segern är vår!

Bakgrund

Det var Henrik Menander (1853-1917) som skrev texten till *Arbetets söner* 1885. Melodin är äldre; den kommer från en sångsamling av N P Möller, domkyrkoorganist i Lund. På 1840-talet gav han ut "10 sånger ur Lycksalighetens ö" med texter av skalden P.D.A. Atterbom.

I denna sångsamling ingår sången *Vindarnas kör*, som fick plats i många skolsångböcker mot slutet av 1800-talet. Melodin var alltså känd av de flesta vid den här tiden. Texten blev snabbt populär och flitigt sjungen på möten och demonstrationer.

Henrik Menander översatte också Internationalen till svenska.

Alice Tegnér

Porträtt i olja av Natanael Beskow

Alice Tegnér arbetade som musiklärare i Stockholm 1892 - 1906

Alice Tegnér, 1864 – 1943, har haft ett avgörande inflytande över vår gemensamma sångskatt. Hon satte musik till många olika författares verk, men skrev också egna texter. Totalt blev det mer än 200 sånger!

Hennes första vishäfte *Sjung med oss, mamma!* utkom till julen 1892. Häftet innehöll 14 sånger, bland andra *Bä bä vita lamm* och *Borgmästar Munthe*. Under åren 1893 till 1913 följde ytterligare 8 häften.

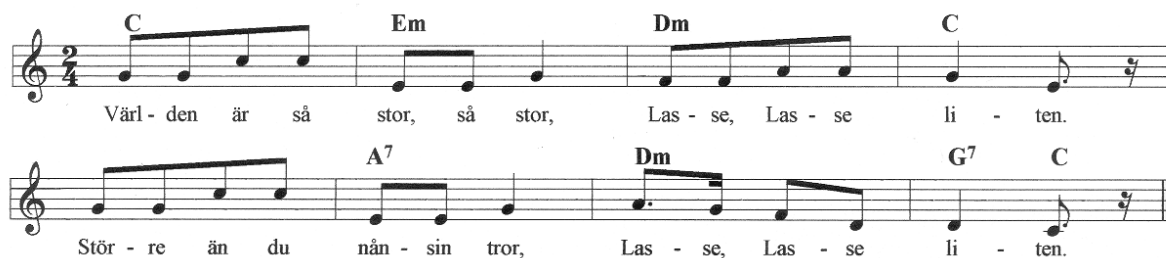
Alice Tegnér redigerade sångboken *Sjung svenska folk!* som kom ut 1906. *Nu ska vi sjunga* (1943), som tusentals svenska barn haft som skolsångbok, utgavs på initiativ av Alice Tegnér med Annie Petersson som redaktör.

Visor av Alice Tegnér

1892	Borgmästar Munthe Bä bä vita lamm Dansa min docka Ekorn satt i granen Goder afton Solstrålen	1895	En sockerbagare Mors lilla Olle Blåsippan ute i backarna stå Videvisan
1893	Baka baka kaka Litet bo (jag sätta vill) Vart ska du gå min lilla flicka? Betlehems stjärna (Gläns över...)	1897	Lasse liten Majas visa Tummeliten Ute blåser sommarvind
		1913	Barnen leka "mamma och barn" (God dag min fru...) Tre pepparkaksgubbar

Lasse liten

Ö. Topelius
G.A. Kern

C Em
Där är hett och där är kallt
Dm C
Lasse, Lasse liten,
A7
men Gud råder överallt,
Dm G7 C
Lasse, Lasse liten.

C Em
När Guds ängel med dig går
Dm C
Lasse, Lasse liten,
A7
ingen orm dig bita får
Dm G7 C
Lasse, Lasse liten.

C Em
Många människor leva där,
Dm C
Lasse, Lasse liten.
A7
Lycklig den som Gud har kär,
Dm G7 C
Lasse, Lasse liten.

C Em
Säg var trives du nu mest
Dm C
Lasse, Lasse liten?
A7
Borta bra men hemma bäst,
Dm G7 C
Lasse, Lasse liten.

Bakgrund

Zacharias Topelius (1818 – 1898) var en mångsidig finländsk författare och historiker. I dag är det mest hans tonsatta dikter som lever vidare, men han skrev också romaner och skådespel. Hans mest kända litterära verk är *Fältskärens berättelser*, *Sagor* och *Läsning för barn*.

Hans dikter lockade många tonsättare, därför finns det ofta fler melodier till en och samma dikt. *Lasse liten* är exempel på en dikt som det finns flera tonsättningar av. Den ovan angivna melodin sjöngs under många år parallellt med den mer kända av Alice Tegnér.

Andra tonsatta dikter av Topelius är: *Kom hör min vackra visa*, *Videvisan*, *Björkens visa*, *Nu så kommer julen* och *Klang min vackra bjällra*.

Sång - och danslekar

Förr i tiden var ringlekar något som främst bygdens ungdomar ägnade sig åt. Midsommar och jul var de stora "lekhögtiderna", men också vid bröllop och andra fester dansades det sång- och danslekar.

För den som inte var så duktig på att dansa polska och hambo var det förstås bra om det mellan varven togs upp en danslek. Då kunde även den mest klumpige få vara med i gemenskapen!

I vårt "kollektiva minne" finns det många melodier och texter. Frågan är om inte de flesta sånger vi minns är just våra danslekar? Vem av oss kan inte både sjunga och dansa *Små grodorna* och *Prästens lilla kråka*?

Här dansar ungdomarna en ringlek medan barnen snällt får titta på.

Sång - och danslekar

Aspelöv och lindelöv
Björnen sover
Bro bro breja
Denna ringen den ska vandra...
Domaredansen
Du tycker du är vacker
Flickorna de små uti ringen de gå
Höga berg och djupa dalar
Jag gick mig ut en afton
Jag satte glasögon på min näsa
Karusellen
Klara solen

Kom, lilla flicka valsa med mej
Känner du Lotta min vän?
Lunka på
Morsgrisar är vi allihopa
Nu ska vi skörda linet
Och jungfrun hon går i dansen
Opp och hoppa...
Prästens lilla kråka
Ritsch ratsch filibombombom
Räven raskar över isen
Sju vackra flickor i en ring

Skära havre
Små fåglarna i skogen
Små grodorna
Så gå vi runt om ett enerissnår
Tjuv och tjuv det skall du heta
Tre små gummor
Törnrosa
Udden står och sover
Uppå källarbacken
Vi ska ställa till en rolig dans
Vi äro musikanter
Viljen I veta

35
sånger

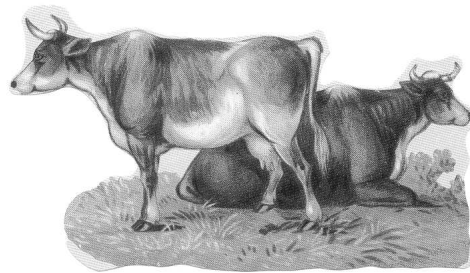
Bro bro breja

Bro, bro bre - ja, stoc - kar och ste - nar al - la go - da re - nar, ing - en slip - per här fram,
här fram, förr - än hon sä - ger sin kä - res - tas namn. Vad he - ter
han? Har du ta - git präst - tens sko, präst - ens sko, präst - tens sko? Har du ta - git präst - tens sko,
ja el - ler nej?

Bro bro breja har lekts och sjungits i flera hundra år. Liknande sånglekar finns dokumenterade från flera håll i Europa ända sedan 1300-talet.

I Sverige är *Bro bro breja* känd sedan 1600-talet. Från början av 1800-talet fram till våra dagar finns det drygt 600 uppteckningar registrerade.

Som vanligt uppstår det svårigheter när en muntlig tradition ska nedtecknas. Hur är texten egentligen?

Har du tagit prästens sko? eller *Har du tagit prästens ko?*

I Skåne finns ännu en variant som lyder: *Har du tagit rättan sko?* Små barn har ju ofta svårt att skilja på höger- och vänsterskon.

Bro bro breja har sjungits till i huvudsak två olika melodier. Den mest sjungna i dag är den så kallade "Skvallerbytta bing bång"-melodin".

Skval - ler - byt - ta bing bång går i al - la går - dar slic - kar al - la skå - lar...

1900 - ett nytt sekel

När 1900-talet börjar finns det ingen TV, radio eller ens grammofoon. Det gick inte att lyssna igen och igen på samma sång som vi kan idag med bandspelare och CD.

För kuplettförfattare gällde det att skapa enkla melodislingor som upprepades ofta. Då kunde melodin fastna i minnet!

En melodi som ”slog” kallades *slagdänga*. Snart myntades begreppet *schlager*, som lever kvar än idag.

Emil Norlander var revykung kring sekelskiftet. Bland hans hundratals kupletter finns: *O, min Carl Gustaf*, *Amanda Lundbom* och *Fia Jansson*.

När seklet var ungt...

När det nya seklet inleds är Oscar II kung och Sofia är drottning. Det är en tid av skarpa motsättningar i samhället. Arbetarrörelsen håller på att växa sig stark i sin kamp för rösträtt och åtta timmars arbetsdag.

1900 Premiär för Emil Norlanders revy *Den förgyllda lergöken*, som bland annat innehåller kupletten *Fia Jansson*.

1901 Införs den allmänna värnplikten.

1905 Unionen med Norge upplöses. Selma Lagerlöf utkommer med *Nils Holgerssons underbara resa* som blir antagen som läsebok i nästan alla skolor två år senare.

1907 Kung Oscar avlider på Stockholms slott den 8 december i en ålder av 78 år. Den nye kungen, Gustav V, antar valspråket *Med folket för fosterlandet*.

1908 Kungliga Dramatiska Teatern i Stockholm invigs. Den första föreställningen är *Mäster Olof* av August Strindberg, onsdagen den 19 februari.

1909 Allmän rösträtt för män till riksdagens andra kammare. Valrätt tillkommer året efter uppnådd 24 års ålder varje myndig svensk man. Detta under förutsättning att han inte är ställd under konkurs eller tagit emot fattigunderstöd under året. Dessutom måste han ha fullgjort sina värnpliktsövningar och betalt sin skatt.

Storstrejk!

Fia Jansson

Emil Norlander

Kän - ner ni Fi - a Jans - son, som bor up - på sö - der?

Hon har för-res-ten två styc - ken vind - ög - da brö - der.

En av dem he - ter Ham - mar - lund, en he - ter Schrö - der.

Här ska ni se ett hjär - ta som klap - par och glö - der.

D **A7**
Ifrån den allra finaste adel vi stamma,
D
aldrig jag ens vågat sagt: Jäklar anamma!
A7
Vilken som var min pappa och vem var min mamma,
D
det tycker jag förresten kan göra detsamma.

D **A7**
Om sommaren bodde vi i en fäbod vid Spånga,
D
där både tjur och oxar och korna mig stånga.
A7
Den tiden då var kjolarna vida och långa,
D
men sedan ha de krympt, så att nu är de trånga.

D **A7**
Syster min var så stor, att hon vaktade kriter.
D
En dag så kom en kärlekskrank karl med sitt kvitter.
A7
Syster min är förstås inte vidare vitter,
D
nu kan hon också sitta, min själ, där hon sitter.

D **A7**
Ack, den som vore drottning ibland eskimåer,
D
då skulle med förvåning jag genast beslå er,
A7
jag skulle gå ikring uti gröna trikåer
D
med små, små gula prickar på – tjänare på er!

Här börjar historien...

Del 1

Det här är *Knut Erik Eugén Svedberg* och *Elsa Vilhelmina Jonsson*.
Elsa låter handen vila i knät så att förlovningsringen ska synas ordentligt.

Knut är född på nyårsafton 1883 i Nikolai församling i Stockholm.
Vid den här tiden arbetar han som svarvare i sin pappas verkstad.
Han svarvar bowlingklot och käglor, men också klädnypor och andra mindre arbeten.

Den femte maj 1908 kommer han att slinta i svarven och kapa av tre fingrar på vänster hand.
Det enda goda det medför är att han blir frikallad från det militära året efter.

Elsa är född på söder i Katarina församling den 15/4 1888.
Hon arbetar som cigarrarbeterska på Tobaksmonopolet där hon rullar cigarrer åt fint folk.

Själv kommer hon från små omständigheter. Enligt de sociala anteckningarna har hon fått tilldelning av skor fyra gånger under åren 1897-1899.

Nu flyttar Knut och Elsa ihop i en lägenhet på Timmermansgatan 20.

Populära melodier kring sekelskiftet

1891	Kalle P. På Roines strand	1902	O, min Carl Gustaf
1892	Isabella	1905	Haver Ni sett Karlsson? Konvaljens avsked
1895	Fröken Chic		La Paloma
1897	Kväsarvalsen	1906	Båklandets vackra Maja
1898	Nu tändas tusen juleljus	1908	Spiskroksvalen
1900	Det var dans bort i vägen Fia Jansson Kovan går	1909	Amanda Lundbom Tess lördan

17
sånger

Lilla vackra Anna *Bengt Henrik Alstermark*

Lil - la vack - ra An - na om du vill hör - er dig mitt he - la hjär - ta
till. Jag är öm och tro - gen och i dyg - den mo - gen
tyc - ker om att va - ra jäf och gill.

Minns du hur vi lekte alla dar
smekande varann som mor och far
redde ler med handen
byggde hus i sanden
ack, hur lätt och lustigt lifvet var.

Men den glada tiden snart försvann
jag fick lära tröska och du spann
du gick vall i skogen
och jag körde plogen
mera sällan sågo vi varann.

Blott när sommarn stod i blomsterkrans
och när julen bjöd oss upp till dans
kunde vi få råkas,
rodna, le och språkas
aldrig någon större glädje fanns.

Kärlek sådan oro kallas plär
ingen vet just vad den skälmen är
blott att han kan plåga,
sätta oss i låga
som på en gång roar och förtär.

Snälla Anna, när Gud skapte dig
tänkte han helt visst i nåd på mig
kom att ja mig giva,
och min maka bliva
så ska det bli ljust på livets stig.

I en liten stuga ska vi bo
lefva med varann i fred och ro
lära barnen kära,
Gud och kungen ära
det ska bli så roligt må du tro.

Röda kinder, stora ögon blå
vackra händer, nätta fötter små
rund och vit om armen,
blommig full i barmen
det är någonting att titta på.

Sist vi följas åt till himmelen
råka far och mor på nytt igen
blifva åter unga,
börja åter sjunga
kärleken är livets bästa vän.

1910 - talet

1910 är Sverige ett fattigt land, där kvinnorna fortfarande inte har rösträtt. Det är långt kvar till den välfärd med betald semester, sjukpenning, barnbidrag och bostadsbidrag vi tar som självklar i dag.

Under åren 1914 - 1919 rasar det första världskriget ute i Europa. På slagfälten stupar tusentals män vars unga liv knappt börjat för gas, kulor, och bajonetter. I Ryssland genomför bolsjevikerna en revolution under Lenins ledning. Ministrarna arresteras och den ryske tsaren tvingas abdikera.

Åren i Stockholm var det oroligt. I Kungsträdgården blir det stort tumult i september 1910. Tusentals människor blir attackerade av polis med dragna sablar. Teckningen från ett tidigare tillfälle

Viktiga händelser under 1910 - talet.

1912	Lyxkryssaren Titanic förliser på sin jungfrufärd.
Olympiska spel i Stockholm på nybyggda Stockholms Stadion
1913	Folkpension! Rätt till pension gäller envar svensk man eller kvinna vid varaktig oförmåga till arbete och senast fyllda sextiosju år.
Tango! Den nya sällskapsdansen Tango introduceras i Sverige.
1914	Det första världskriget bryter ut.
1915	NK öppnar sitt varuhus vid Hamngatan i Stockholm och dansen <i>One step</i> slår igenom.
1916	Livsmedelsransonering
1917	Matköer och hungerkravaller
1919	8 timmars arbetsdag! Arbetarrörelsen tvingar också fram kvinnlig rösträtt i valet 1921.
Fred!

Jungman Jansson *Dan Andersson*

Hej å hå, Jung - man Jans - son re - dan fris - kar mor - gon -
 vin - den sis - ta nat - ten rul - lat un - dan och Con - stan - ti - a ska
 gå. Har du grå - tit med din Sti - na har du kysst din mor på
 kin - den har du druc - kit ur ditt bränn - vin så sjung hej å hå!

C F C
 Hej å hå, jungman Jansson är du rädd din lilla snärta
 ska bedraga dej, bedraga dej och för en annan slå?
 Och som morgonstjärnor blinka, säj, så bultar väl ditt hjärta,
 vänd din näsa rätt mot stormen och sjung hej å hå!

C F C
 Hej å hå, jungman Jansson, kanske ödeslotten faller
 ej bland kvinnfolk, men bland hajarna i Söderhaven blå?
 Kanske döden står och lurar bakom trasiga koraller -
 han är hårdhänt, men hederlig, så sjung hej å hå!

C F C
 Kanske sitter du som gammal på en farm i Alabama
 medan åren siktas långsamt över tinningarna grå.
 Kanske glömmmer du din Stina för en sup i Jokohama -
 det är slarvigt, men mänskligt, så sjung hej å hå!

Hur gammal tror Ni att den
lilla flickan på bilden är?
Kan hon vara 3 – 4 månader?

Svea Eugenia Vilhelmina
Svedberg föddes den åttonde
december 1912.

Bilden måste vara tagen
någon gång på våren 1913.
Det kanske rentav är mamma
Elsas födelsedag, den 15 april?

Elsa hade stora A i sång.
Vilka sånger sjöng hon för
sin dotter?

Kanske sjöng hon någon
av vaggvisorna på nästa sida,
eller *Sov du lilla vide ung?*

Alice Tegnér's vishäften
Sjung med oss mamma
började ges ut 1895,
så det är inte alls omöjligt.

*Så här fint klädd var Svea vid sitt första besök
hos fotografen 1913.*

Populära melodier under 1910 - talet

1912	Flickorna i Småland	1916	Där björkarna susa
1913	Arholmavalsen	1917	Lägg dina sorger i en gammal säck
	Kostervalsen		Mitt svärmeri
	Livet i Finnskogarna		Jungman Jansson
	Putte, du är min ögonsten		Till min syster
1914	Barndomshemmet	1918	Gökvalsen
	Hässelbysteppen		Vid Färjestaden (Är näktergalen kommen i lund)
	Nu är det sommar nu är det sol...	1919	Elektricitetsvisan
1915	Från Frisco till Cap		I min blommiga blå krinolin
	Helgdagskväll i timmerkojan (dikt)		
	Jag väntar (dikt)		

20
sånger

Mozarts vaggsång

G D7 G C G D7
 Slum-ra så sött lil-la gull, him-len av stjär-nor är full. Al-la så vän-ligt de
 G C
 le al-la sin häls-ning dig ge. De runt om dig håll-la vakt,
 G D7 G D7 G D7
 smyc-ka din bädd med sin prakt. Mån-gub-ben ock tit-tar in, sov där-för gott vän-nen
 G D7 G
 min... Ja, sov gott lil-la vän-nen min!

Brahms vaggsång

G D7
 Nu i ro slum-ra in lil-la älsk-ling-en min! Ned i
 G C
 kud-den dig göm vid den ro-si-ga dröm, tills du väcks, li-la
 G D7 G C G
 vän, näs-ta mor-gon i-gen! Tills du väcks, lil-la vän, näs-ta
 D7 G
 mor-gon i-gen!

1917

1917 är det tredje krigsåret ute i Europa. Här hemma är det matköernas och hungerkravallernas år. I Göteborg plundras flera matbutiker och i Norrköping stormar kvinnor bagerier och affärer. I Stockholm blir det också upplopp sedan ett rykte gjort gällande att en butik på söder undanhållit ett parti potatis.

1917 fyller Svea fem år. I födelsedagspresent får hon en docka som hon kommer att älska utan gräns. Dockan, som döps till Britt, blir kanske ersättning för det syskon som Svea aldrig får.

Om ja' fick 5 öre

Felix Körling

Om pappa vil - le ge ja en fem - ö - ring, vet mam - ma, då
skul - le ja bli så glad, så glad, så glad, då skul - le ja kö - pa så
myc - ket med det - sam - ma, och ja skul - le kö - pa allt vad ja vill ha.

En docka, en stor, som kan blunda och kan titta,
med kläder så fina skull' ja' köpa åt ja',
och gräddkarameller ja' skulle ge åt Britta,
men hon skulle bjuda ja' när ja' vill ha.

Och mamma skulle få en ny hatt och en ny kappa,
och ja' skulle ha en muff som Stina har,
och sen skulle ja' visa alltihop för pappa,
och ge pappa pengarna som sen va' kvar.

Bakgrund

Felix Körling (1864-1937) är vid sidan av Alice Tegnér sin tids mest kände diktare av barnvisor. Han utbildade sig till både kantor och musiklärare. Dessutom var han mycket aktiv som körledare.

När Turkiet skulle skaffa sig en ny nationalsång var den blivande kulturministern på besök i Sverige. Här fick han höra en svensk melodi som han fattade tycke för. Han tog melodin med sig hem till Turkiet och den omröstning som skulle fälla avgörandet.

Den svenska melodin vann inte, men den kom på tredje plats!
Så nära var det att *Tre trallande jäntor* blev nya Turkiets nationalsång!

Andra melodier av Felix Körling är: *Den vresige Lasse*, *Wia wua wampa*, *Nej, se det snöar! Det var en gång* (Ett gammalt fult och elakt troll) och *Tomtegubben som hade snuva*.

1920 - talet

1920 är det fred i Europa igen.

Samma år får Sverige sin första socialdemokratiska regering med Hjalmar Branting som statsminister. Året efter får Branting mottaga Nobels Fredspris.

Folkskolestadgan hade införts redan 1842. Syftet var då att alla svenska barn skulle få en likvärdig och god skolgång med utbildade lärare. Det hade varit lite så och så med den saken tidigare, särskilt på landsbygden.

Från och med 1927 är den sexåriga folkskolan obligatorisk för alla barn.

Under 20-talet börjar Evert Taube att etablera sig som en av våra första radio- och grammofonartister.

Evert Taube debuterade 1919 med Sju sjömansvisor och Byssan lull.

Tidiga Taube-melodier

1919	Karl Alfred och Ellinor
Albertina
Den sköna Helén
Vals ombord
Fritiof Andersson
Byssan lull
1922	Flickan i Havanna
1924	Som stjärnor små
Serenaden i Prästgatan
1927	Kom i min famn
Linnea
Första torpet
1929	Tatuerarevalsen
När jag var en ung caballeiro
Fritiof Anderssons paradmarsch
Stockholmsmelodi
Jag är fri, jag har sonat
Havsörnsvals
Karl Alfred Fritiof Andersson och jag
Ballad om Briggen "Blue Bird" av Hull

20
sånger

Viktiga händelser under 1920 - talet

1921	Det första riksdagsvalet där även kvinnor har rösträtt
Dödsstraffet avskaffas
Det första Vasaloppet går av stapeln med 115 deltagare.
1922	Birger Sjöberg ger ut <i>Fridas bok</i>
1924	Den första Allsvenskan i fotboll spelas
1925	Radiotjänst börjar sina sändningar.
Sven Jerring startar Barnens brevlåda och blir en kär radioröst.
Hjalmar Branting avlider och efterträds som statsminister av Per Albin Hansson.
1926	Alla dansar den nya modedansen Charleston
1927	Charles Lindbergh flyger över Atlanten med sitt plan "The Spirit of St. Louis"

Albertina

Där bygg-des ett skepp ut - i Nor - den, Al - ber - ti - na så var det skep -pets
 namn, pum - pa läns! Al - ber - ti - na må så va - ra, Al - ber - ti - na ing - en fa - ra, Al - ber -
 ti - na så var det skep -pets namn, pum - pa läns!

Den skutan är allaredan målad,
 hon är målad i rött och gredelint, pumpa läns!

Hon är målad må så vara,
 hon är målad ingen fara,
 hon är målad i rött och gredelint, pumpa läns!

Albertina är allaredan lastad
 hon är lastad med öl och brännevin, pumpa läns!
 Hon är lastad må så vara,
 hon är lastad ingen fara,
 hon är lastad med öl och brännevin, pumpa läns!

Dess gravskrift är allaredan skriven
 den är skriven på förgyllande latin, pumpa läns!
 Den är skriven må så vara,
 hon är skriven ingen fara,
 den är skriven på förgyllande latin, pumpa läns!

På stranden står flickan och gråter
 ja, hon gråter för lilla vännen sin, pumpa läns!
 Ja, hon gråter må så vara,
 ja, hon gråter ingen fara,
 ja, hon gråter för lilla vännen sin, pumpa läns!

Grammofonen

Thomas Alva Edison uppfann fonografen 1877. Med den kunde han spela in ljud akustiskt på en fonografrulle. Det var en av historiens mest häpnadsväckande uppfinningar!

Nu kunde man spela in mänskligt tal och musik - och återge det efteråt. Självklart betraktades maskinen till en början som ren humbug i Europa!

Edisons fonograf

Grammofonen kom snart att ersätta fonografen. Nu blev ljudåtergivningen mycket bättre, med ett större frekvensomfång. Ännu bättre ljud blev det när mikrofonen kom i bruk i mitten av 1920-talet.

När Ernst Rolf sjöng in *Barndomshemmet* och *Bättre och bättre dag för dag* gjorde han det rent akustiskt, utan mikrofon. Det gick faktiskt bra ändå!

Snart började skivorna spridas i stora upplagor över hela landet. Dessa s.k. stenkakor snurrade med en hastighet av 78 varv per minut på allt mer sofistikerade grammofoner.

*Så här bekvämt gick det bra att ordna för sig!
Recept: En vilstol, en köksstol, en vevgrammofon och en bunt skivor.*

Den första gång jag såg dig *Sirger Sjöberg*

Den förs-ta gång jag såg dig det var en som-mar-dag på för-mid-dan då so-len lys-te
klar. Och äng-ens al-la blom-mor av mång-a hund-ra slag de sto-do bu-gan-de i par vid
par. Och vin-den drog så sak-te-lig och ne-re in-vid stran-den där smög en böl-ja kär-leks-full till
snäc-kan ut-i san-den. Den förs-ta gång jag såg dig det var en som-mar-dag den förs-ta gång jag tog dig ut-i
han - den.

Den första gång jag såg dig, då glänste sommarskyn,
så bländande som svanen i sin skrud.

Då kom det ifrån skogen, från skogens gröna bryn
liksom ett jubel utav fåglars ljud.

Då ljud en sång från himmelen, så skön som inga flera;
det var den lilla lärkan grå, så svår att observera.

Den första gång jag såg dig, då glänste sommarskyn,
så bländande och grann som aldrig mera.

Och därför när jag ser dig, om ock i vinterns dag,
då drivan ligger glittrande och kall,

nog hör jag sommarns vindar och lärkans friska slag
och vågens frus i alla fulla fall.

Nog tycker jag ur dunig bädd sig gröna växter draga
med blåklint och med klöverblad, som älskande behaga,
att sommarsolen skiner på dina anletsdrag,
som rodna och som stråla och betaga.

Svea, precis nio och ett halvt år.

Det var inte bara osnutna slynglar med fräck uppsyn och slangbella i bakfickan som sjöng fula och elaka visor.

I efterhand har det visat sig att också söta flickor med ny klänning och rosett i håret kunde både visan om *Kalle P.* och *Min far han har!*

Ibland kunde de ännu värre sånger, men det får vi ta upp en annan gång!

Alla svenska män och kvinnor som fyllt 23 år fick rösta om ett fullständigt rusdrycksförbud detta år, 1922.

Mot ett förbud röstade 937.423.

För ett förbud röstade 897.886.

Det blev alltså en knapp seger för Nej-sidan, som slöt upp bakom Albert Engströms flammande paroll:

Kräftor Kräva Dessa Drycker!

Populära sånger i början av 20-talet

1921	Lillan ska sova (Dock-Lisa)	1924	Lilla Frida och jag
	Lördagsvalsen	1925	Polkan går
1922	Axel Öman		En stjärnenatt
	Den första gång jag såg dig		Jag vill ha en liten tös med långa flätor
	Frida i vårstädningen		Hälsa dem därhemma
	Jazzgossen		Maria-Albertina
	Släckta fyrar		Man borde inte sova
1923	Bättre och bättre dag för dag	1926	Bor du hemma hos din mamma?
	Den gula paviljongen		Jag är ute när gumman min är inne
	Fem smutsiga små fingrar		
	Spel-Olles gånglåt		

Kalle P.

Visan om Kalle P. framfördes av den legendariske kuplettsångaren Sigge Wulff redan 1891. Då löd textens inledning:

*Vill Ni se Kalle P.
så ödmjuka tjänare
jag det är, fast man plär
kalla mig Herr Egenkär...*

Den texten minns inte många i dag. Visan lever vidare tack vare att någon begåvad lymmel gjorde om texten på ett ganska respektlöst sätt! Utan hjälp av radio och grammfon spreds sedan denna omarbetade variant snabbt över hela landet med hjälp av tusentals glada barn. Ett bättre exempel på muntlig tradition får man leta efter!

Min far, han har...

Att far har en halvliter brännvin kvar är alla helt ense om. Fortsättningen är däremot inte lika självklar. Vanligast är:

*...min mor hon tror
att jag ska få en liten bror*

*...min mor hon tror
att f-n uti flaskan bor*

Fler varianter finns...

- *Nu ska vi ha sång!* säger fröken och tittar uppmuntrande på klassen. *Svea och Torborg kan gå ut och leka så länge. Jag ropar när vi har sjungit färdigt!*

Hur många har inte fått sin sångarglädje krossad i skolan? Solstrålen Svea, som älskar att sjunga, och hennes olyckskamrat Torborg pallrar sig snällt ut ur klassrummet. Sedan leker de på Katarina kyrkogård, eftersom skolan inte har någon egen skolgård.

Det här är en bild från Katarina Norra folkskola i Stockholm. Året är 1923, Svea går i fjärde klass och fyller alltså 11 år i december. Svea, med rosetter i slätorna, står trea från vänster i tredje raden nerifrån räknat.

När inte någon hörde på sjöng Svea och Torborg säkert någon av 1923 års populära sånger: *Spel-Olles gånglåt*, *Fem smutsiga små fingrar* eller varför inte *Bättre och bättre dag för dag!*

Uti vår hage *folkvisa*

Em D G

Ut - i vår ha - ge där väx - a blå bär. Kom

Em

hjär - tans fröjd! Vill du mig nå - got så

A7 D B7 Em B7

träf - fas vi där. Kom lil - jor och ak - vi - le - ja, kom

Em B7 Em Am

ro - sor och sa - li - vi - a, kom lju - va krus - myn - ta, kom

B7 Em

hjär - tans fröjd!

Em D G
Fagra små blommor där bjuda till dans.

Kom hjärtans fröjd!

Em A7 D
Vill du, så binder jag åt dig en krans.

B7 Em B7
Kom liljor och akvileja

Em B7
kom rosor och salvia,

Em Am
kom ljuva krusmynta,

B7 Em
kom hjärtans fröjd!

Em D G
Kransen, den sätter jag sen i ditt hår.

Kom hjärtans fröjd!

Em A7 D
Solen den dalar, men hoppet uppgår

B7 Em B7
Kom liljor och akvileja.....

Em D G
Uti vår hage finns blommor och bär.

Kom hjärtans fröjd!

Em A7 D
Men utav alla du kärast mig är.

B7 Em B7
Kom liljor och akvileja.....

Citronmeliss

Melissa officinalis

Flerårig, ca 50 cm hög växt med små vita blommor, ljusgröna blad och svag citrondoft.

Växten kallas även hjärtansfröjd för dess goda egenskaper som hjärtmedicin. För i tiden ansågs den även vara bra för nerverna, kunna motverka melankoli, dåligt minne och skullighet samt vara föryngrande.

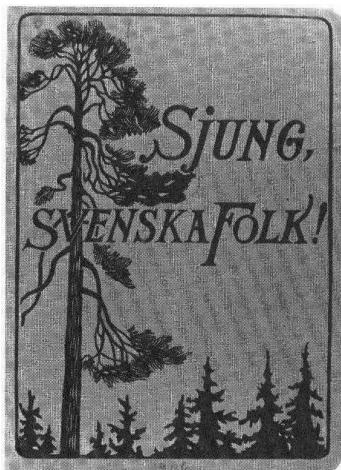
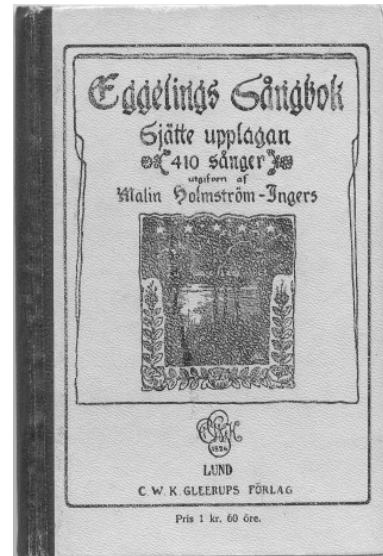
Skolsånger

Från 1890 till 1940 utkom mer än 30 olika skolsångböcker.

Fredrik Eggeling arbetade som sånglärare vid Hvilans folkhögskola. Hans sångbok utkom i en första upplaga 1877.

Den sjätte upplagan (1907) innehöll 410 sånger. Inledningssången är Svenska Folksången, *Du gamla, du friska, du fjällhöga Nord...* Sedan följde ytterligare 58 fosterlandssånger.

I övrigt består sångsamlingen av folkvisor, historiska och religiösa sånger samt sånger som skildrar naturen och livet.

Sjung svenska folk, under redaktion av Alice Tegnér, gavs ut i en första upplaga 1906. Den kostade då 35 öre i inbunden form.

Det var *Samfundet för unison sång* som ville verka för "utbredandet af fosterländsk och annan vacker sång bland vuxen ungdom i fabriker, verkstäder, butiker, kaserner o.s.v."

Till och med den 40:e upplagan hade boken sålts i över 1 miljon exemplar! 1989 trycktes den 41:a upplagan med många nya sånger.

Känner Ni igen någon sång?

Ack, nu är det vinter
Alla fåglar kommit re'n
Du gamla du fria
Du mörka gran
Fru Musika
Här är gudagott att vara
Hör hur västanvinden susar
Hösten är kommen
I villande skogen
I sommarens soliga dagar
Kantareller (Har du sett herr Kantarell...)
Kom, hör min vackra visa
Kungssången (Ur svenska hjärtans...)
Lyckans land
Långt bort i skogen

Mandom, mod och morske män
Morgon mellan fjällen
Morgonsolen redan strålar
Nej, se det snöar!
När vi sitta i vår bänk
Per Spelman
Skolsång (Kom min lilla...)
Sveriges flagga (Flamma stolt...)
Tre trallande jäntor
Uti vår hage
Vi gå över daggstänkta berg
Vägarna de skrida
Längtan till landet (Vintern ra...)
Vårvindar friska
Å jänta å ja

30
sånger

Litet bo jag sätta vill

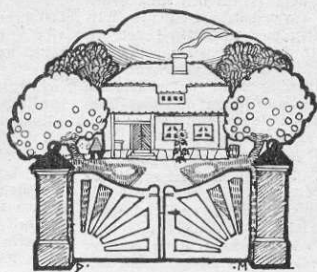
Elias Schlegel
trad.

Li - tet bo jag sät - ta vill; gård med träd - gårds - täp - pa till. Li - ten
å - ker till att gra - va vill jag up - på lan - det ha - va. Hu - set u - tan vank och
brist; fy - ra rum och för - stu - kvist.

Ladugården lagom stor;
åtta får och fyra kor;
gris i stian, häst i stallen,
liten kvarn vid vattenfallet,
och vid bryggan ner vid strand
liten båt att ro ibland.

Gröna ängar, gödda fält,
allting så ordentligt ställt,
harvad åker, raka diken,
vacker utsikt utåt viken;
och så långt man skönja kan
berg och holmar om varann.

Genomgå vår nya, rikt illustrerade kurs i Trädgårds- skötsel!

I den får Ni lära Er, hur Ni bör sköta Er trädgård, för att den skall giva största möjliga avkastning. Kursen är avsedd för lantbrukare, småbrukare, villa- och egna hemsägare samt kolonistägare. Den är utarbetad av läraren vid Ainarps trädgårdsskola, E. Söderberg.

Eder ålder, boningsort eller nuvarande sysselsättning utgöra ej något hinder vid vår undervisning. Avgifterna äro låga. Betalningsvillkoren synnerligen förmånliga. Lärotiden obegränsad.

Institutet omfattar tio avdelningar, nämligen: Merkantil avdelningen, Språkavdelningen, Tekniska avdelningen, Realavdelningen, Studentavdelningen, Fackskoleavdelningen, Juridiska avdelningen, Lantbruksavdelningen, Tecknings- och Målningsavdelningen samt Avdelning för själskultur (utveckl. av själsförmögenheterna). Cheferna för de olika avdelningarna äro universitets- eller fackbildade, envar på sitt område.

Obs! Vår undervisning är grundad på 25-årig praktisk och pedagogisk erfarenhet. Vi ha hittills undervisat över 218,000 personer.

Ifyll bredvidstående kupong, och sänd den till oss i öppet kuvert, frimärkt med 5 öre!

HERMODS
KORRESPONDENSINSTITUT.

Hermods Korrespondensinstitut,
Malmö. Slottsgatan 19 F.

Sänd mig gratis och utan förbindelse å min sida Er tidskrift »Korrespondens» för 6 mån. jämte Ert illustrerade prospect för det ämne eller den kurs, framför vilken jag markerat ett (X).

Trädgårdskurs	Teckningskurser
Bokföringskurser	Målningskurser
Kontoristkurs	Juridiska kurser
Stenografikurs	Språk- svenska, tyska, ryska, engelska, franska, esperanto
Byggnästarekurs	Kurser i allmänbildande ämnen
Maskinistkurser	Kurser i minnes- och tankeuppvärkning
Verkmästarekurser	Kurser i offentligt uppträdande och talarkonst.
Lantbrukskurser	
Folkhögskolekurs	
Småbrukarekurs	
Realskolekurser	
Studentkurser	
Inträdskurser	

Namn:

Adress:

..... Afa 605 25/5-24.

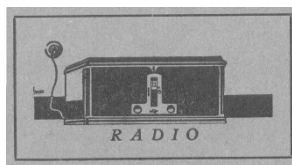
Annons i Allt för Alla Nr 21, 1924

Radion

Lokala radiosändningar kunde höras redan runt 1922. Till en början användes kristallmottagare med hörlurar. 1925 bildas AB Radiotjänst, som startar reguljära sändningar.

Licenserna kostar 12 kronor och redan det första året säljs 126 000.

Tio år senare är antalet uppe i ca 750 000!

Gator och torg ligger öde. Människor samlas i hemmen för att lyssna på Radiotjänsts utsändningar.

Radion uppfattades först som en mycket svår konkurrent till grammfonindustrin.

Som vanligt är vid stora förändringar och när nymodigheter slår igenom gick meningarna isär om det nya.

Medan alla som kunde flockades kring de fåtaliga mottagare som fanns ansåg många som "visste bättre" att radion var en kulturfara.

Men ingenting kunde hindra radions framgångar. Grammfonindustrin blev också lite lugnare när den insåg vilken gratisreklam som erbjöds genom radions grammfontimmar. Den värsta radiofebern lade sig med åren och snart var livet (nästan) som vanligt igen.

Ända från radions allra första barnår, genom tio år av sjudande radioteknisk frammarsch, har Dux Radio utvecklats till vad den är idag: den organiskt fulländade radion, som är **summan** av nuets radiokunnande. Vill Ni vara viss om att välja framsynt, så väljer Ni i Dux jubileumsserie.

DUX RADIO AKTIEBOLAG, Birger Jarlsgatan 66, Stockholm

Dux jubileumsserie omfattar modeller i priser från 105:— till 635:—.

25 B

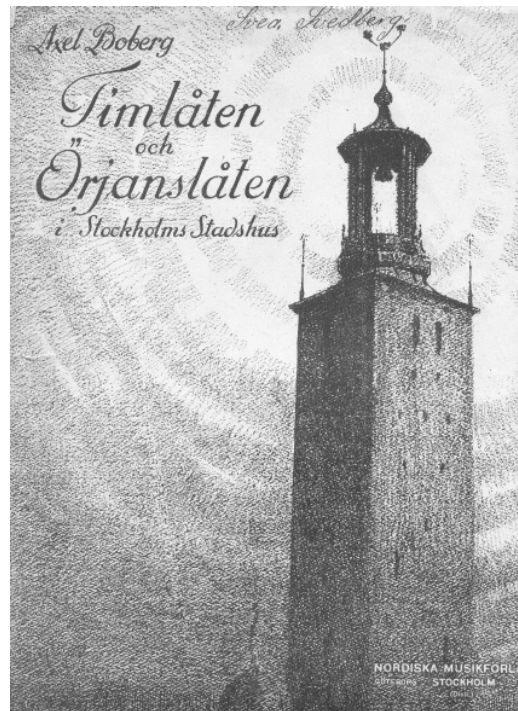
Klockspelet från Stadshustornet

Klockspelet i Stockholms Stadshus har klingat över Stockholm i många år precis klockan 12.00.

Tonerna är hämtade från Örjanslåten, som är en av våra äldsta kända melodivarianter.

Sången lär ha sjungits av den svenska hären före slaget på Brunkeberg den 11 oktober 1471. Under Sten Stures ledning besegrades danskarna i en mycket blodig drabbning.

*Stadshuset i Stockholm invigdes 1923.
Notbladet här ovan gavs ut av Nordiska Musikförlaget*

Tidssignalen

Storm och böljor tystna re'n...
så inleds Fredmans epistel nr 39
av Carl Michael Bellman.
Sångens första takter användes
som tidssignal i radion under
lång tid.

Episteln behandlar Bergströmskans
porträtt på Liljans krog i Torshälla.

1927 fyller Svea 15 år och står på tröskeln till vuxenlivet.

I år fyller Svea 15 år och det är dags för konfirmation i Katarina kyrka. Livet är inte så lekande lätt vid den här tiden, 1927. Sveas pappa Knut har lämnat familjen och flyttat till en annan kvinna. Skilsmässor är ovanliga på 20-talet och Svea är förkrossad.

Dessutom viskas det bland konfirmanderna om en sägen rörande Katarina kyrka. Det sägs att kyrkan ska störta samman den dagen en prästdotter läser fram. I Sveas läsgrupp ingår till all olycka förstas också konfirmationsprästens egen dotter.

Lyckligtvis gick allt väl! Det skulle dröja nästan 70 år innan kyrkan eldhärjades och kupolen störtade ner.

Jag minns den ljuva tiden

Anna Maria Lemngren
Christoph Willibald Gluck

D Em A7 D

Jag minns den lju - va ti - den, jag minns den som i - går då o - skul - den och

Em A7 D A7

fri - den tätt följ - de mi - na spår. Då las - ten var en häx - a och

D Em A7 D

sor - gen snart för - svann, då allt u - tom min läx - a jag lätt och lus - tigt fann.

D Em
Av falskheten och sveken
A7 D
jag visste intet än,
Em
i var kamrat i leken
A7 D
jag såg en trogen vän.
A7
De långa lömska kiven,
D
dem kände icke vi.
Em
När örfilen var given,
A7 D
var vreden ock förbi.

D Em
Men, mina ungdomsvänner,
A7 D
hur tiden ändrat sig!
Em
Jag er ej mera känner,
A7 D
I kännen icke mig.
A7
De blivit män i staten,
D
de forna pojkarne,
Em
och kivas nu om maten
A7 D
och slåss om titlarne.

1927 står Ernst Rolf på toppen av sin karriär.
Hans revyer går strålande och publiken
strömmar i massor till biljettkassorna.

I årets revy, som är utsåld månader
i förväg, gör Rolf en strålande entré
och inleder med: *Min vår är din vår!*

De sista åren på 20-talet sjöng man gärna...

1927 Anna du kan väl stanna
De' gör gumman me'
Nan-Ping
De' ä' grabben me' chokla' i
Flygarvalsen
Det är kvinnan bakom allt
Min vår är din vår
Ju mer vi är tillsammans
Tacka vet jag gubben far!
1928 Strö lite rosor

Dansen går på Svinnsta skär
Jungfrun på Jungfrusund
När bröllopsklockor ringa
Skärgårdsflirt (Dansen går på alla bryggorna)
Sista man på skansen
Inte gör det mej nåt
1929 Säg det i toner
När det våras ibland bergen
Kom, kom, kom till smörgåsbordet
Lyckan

20
sånger

Grete, 22 år och ringförlovad 1934

Den som lyssnar på populärmusik från åren i slutet av 20-talet och början av 30-talet anar nog ingen tanke på en kommande depression.

Det är glada toner som strömmar från både radio och grammofon.

Under 1930-talet växer sig Svensk Filmindustri sig stark. Det produceras långfilmer på löpande band i SF:s ateljéer i Sundbyberg. Många schlagers skrivs direkt för filmen.

Edvard Persson blir stor stjärna både på film och skiva.

Bland många skivartister som etablerar sig under 30-talet kan nämnas: Ulla Billquist, Harry Brandelius och Lasse Dahlquist.

Melodier från början av 30-talet

1930 Finns det flickor, ja då finns det kyssar
Om man inte har för stora pretentioner
Titta in i min lilla kajuta
Vårkänslor (De´ä´våren)

1931 Beate-Christine
Köp hjärtan

1932 Det ordnar sig alltid
Det sker blott en gång
Jag kommer i kväll under balkongen
Kan du vissla, Johanna?
Köp hjärtan
Se, farfar dansar gammal vals
Tangokavaljeren

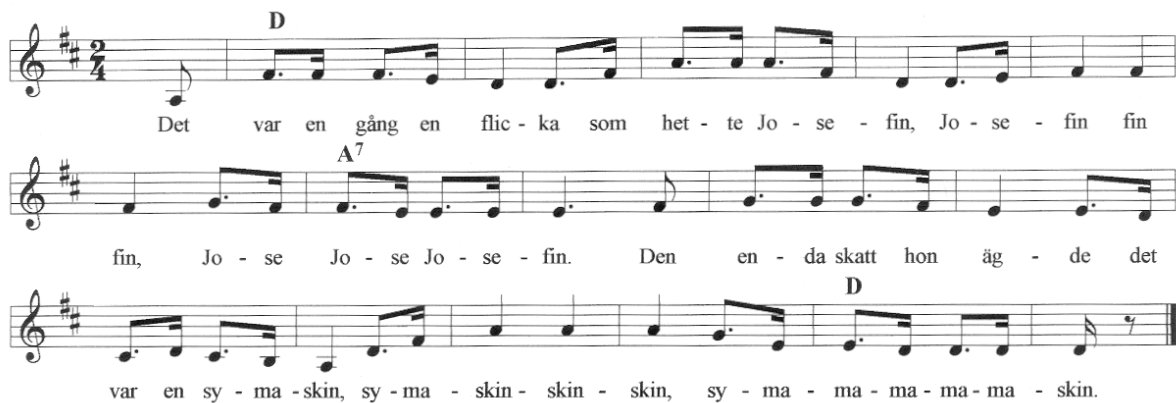
Waxholm Ettan

1933 En natt på Ancora bar
Håll takten spelemän
Tatuerarevalsen

1934 Det var på Capri vi mötte varandra
Den gamla spinnrocken
Gamla stan
I en grönmålad båt
Ingen rädder för vargen här
Med flygande fanor och klingande spel
Två små fåglar på en gren
Öppna ditt fönster
Trolliazzen

26
sånger

Josefin

D
Hon hade ock en fästman, som hette Jonatan,
A7
Jonatan-tan-tan, Jona-Jona-Jonatan.

Och han var inte fager, men hon var likadan,
D
likadan-dan-dan, lika-lika-likadan.

D
Han ägade en skuta, som uppå böljan for,
A7
böljan for-for-for, böljan böljan böljan for,
den hade han fått ärva utav sin gamla mor,
D
gamla mormorsmor, gamla gamla gamla mor.

D
Han skrivade ett brev till sin kära Josefin
A7
Josefin-fin-fin, Jose-Jose-Josefin
och bjödna uppå skutan med hennes symaskin
D
symaskin-skin-skin, syma-ma-ma-ma-maskin.

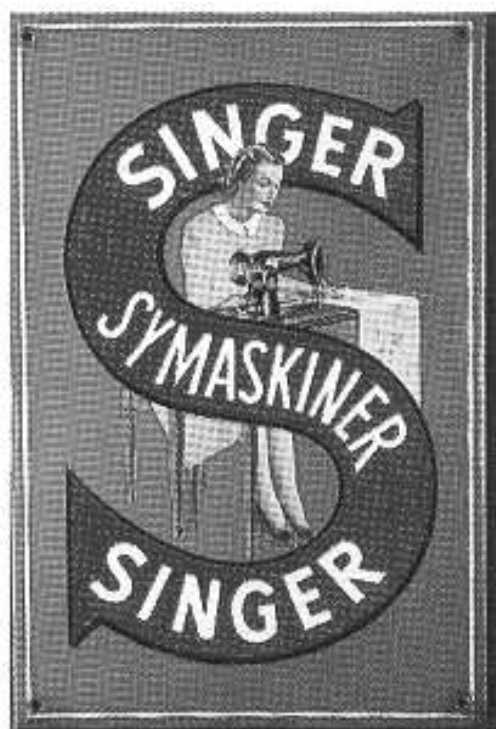
D
Och när de hade seglat uppå den blåa sjö,
A7
blåa sjö sjö sjö, blåa blåa blåa sjö
de stötte mot en klippa invid den gröna ö
D
gröna ö ö ö, gröna gröna gröna ö.

D
Och Jonatan han sade: Jag tror vi sitter fast,
A7
sitter fast fast fast, sitter sitter sitter fast.
Jag tror vi måste slänga en del av vår ballast,
D
vår ballast –last –last vår ballallallallallast.

D
Sen slängde han ballasten och det var symaskin
A7
symaskin-skin-skin, syma-ma-ma-ma-maskin.

och efter den så slängde han sin kära Josefin
D
Josefin-fin-fin, Jose-Jose-Josefin

D
Nu går han där och sörjer sin kära Josefin
A7
Josefin-fin-fin, Jose-Jose-Josefin
som sitter där på havets djup och trampar symaskin
D
symaskin-skin-skin, syma-ma-ma-ma-maskin.

Handen på hjärtat, mina damer! Skulle Ni kunna tänka Er att falla för denne unge man? Det kunde Svea mycket väl tänka sig att göra!

Detta är *Ruben Berglund*.

Han bor i den stadsdel i Stockholm som förr kallades Sibirien, därför att den låg så okristligt långt bort.

Ruben har en tvillingbror som heter Simon och är en kvart yngre. När Ruben och Simon föddes den 12 februari 1906 vägde de på tok för lite.

Barnmorskan som förlöste pojkarnas mamma i hemmet på Frejgatan sa när hon gick:

”Linda in kräken i lite tidningspapper och lägg ut dem i farstun när de dött så kommer jag och hämtar dem sedan!”

Självklart överlevde båda två.

När Ruben var 23 år gammal träffade han en ung flicka från söder. Och ni vet vem, eller hur?

Jag gick mig ut en afton

Jag gick mig ut en af - ton ut - i en lund så grön, jag gick mig ut en af - ton ut -
 i en lund så grön. Där möt - te mig en flic - ka så fa - ger och så skön skön skön där
 möt - te mig en flic - ka så fa - ger och så skön.

Hon lovade mig sitt hjärta, hon lovade mig sin hand
 Hon lovade mig sitt hjärta, hon lovade mig sin hand.
 Vi knöto, vi knöto förtroeliga band, band, band
 vi knöto, vi knöto förtroeliga band.

De banden som vi knöto, dem ingen lossa kan.
 De banden som vi knöto, dem ingen lossa kan.
 Blott döden, blott döden kan lossa dessa band, band, band.
 Blott döden, blott döden kan lossa dessa band.

Hon lovade mig sitt hjärta, hon lovade mig sin hand...

Snapsvisor

Snapsvisor kan vara kvicka eller plumpa, men nästan alla är korta texter till en känd melodi.

Den som skriver en text till en snapsvisa vill förstås att alla ska kunna sjunga med! Därför väljer författaren en melodi som alla säkert kan.

Det är ingen skam, utan tvärtom en heder för en sång att bli omdiktad till snapsvisa! Det är ett kvitto på att melodin är känd och omtyckt av många!

Genom att studera melodihänvisningar till snapsvisor som svenska folket diktat genom åren kan vi alltså få kunskap om vilka melodier som finns i vårt "kollektiva minne".

Det var i vår ungdoms fägraste vår

Det var i vår ungdoms fägraste vår, vi drack var-and-ra till och vi
sa - de: Gu - tår! Och al - la så dric - ka vi nu Ru - ben till! Och
Ru - ben han sä - ger in - te nej där - till. Det var i vår ung - doms
fag - ras - te vår, vi drack var - and - ra till och vi sa - de: Gu - tår!

Hej tomtegubbar!

Hej, tom - te - gub - bar slå i gla - sen och låt oss lus - ti - ga va - ra!

Hej, tom - te - gub - bar slå i gla - sen och låt - oss lus - ti - ga va - ra! En

li - ten tid vi le - va här, med myc - ken mö - da och stort bes - vär.

Hej, tom - te - gub - bar slå i gla - sen och låt oss lus - ti - ga va - ra!

Min lilla lön *mel.: Hej tomtegubbar!*

G
 //:Min lilla lön den räcker inte
D7 **G**
 den går till öl och till brännvin!://
D **G** **D**
 Till öl och brännvin går den åt
G **D** **A7** **D**
 och vackra flickor emellanåt.
G
 Min lilla lön den räcker inte
D7 **G**
 den går till öl och till brännvin!

Du mörka gran *mel.: O Tannenbaum*

Du mör - ka gran, du mör - ka gran i sko - gens tys - ta dun - kel! I

vin - terns som i som - marns dar din grö - na skrud du stän - digt har. Du

mör - ka gran, du mör - ka gran i sko - gens tys - ta dun - kel!

Nu tar vi den

D **A7** **D**
 Nu tar vi den, nu tar vi den, nu tar vi den, nu tar vi den,
A7 **D**
 nu tar vi den, nu tar vi den, nu tar vi den, nu tar vi den,
A7 **D**
 nu tar vi den, nu tar vi den, nu tar vi den... Nu tog vi den!

Den 26 oktober 1935 gifter sig Greta Och Ruben

Mot slutet av 30-talet börjar populärmusiken att ändra karaktär en smula. Melodierna blir mjukare, liksom mer eftertänksamma. De glada och käcka refrängerna blir allt färre. Texterna börjar andas en längtan efter trygghet, vilket inte är så konstigt när många anar att freden är i fara.

I en röd liten stuga och Solen lyser även på liten stuga är två tidstypiska sånger från de här åren. Det hindrar förstås inte att vi kan släppa loss med 1938 års modedans *Lambeth Walk*!

Sånger från slutet av 30-talet

1935	Gamle Svarten
Med käckhet, fräckhet och täckhet	1937	Den gamla Moraklockan
Nu ska vi opp, opp, opp
Röda stugor tåga vi förbi
1936	Calle Schewens vals
Eldarevalsen
En liden vid kanin
Fritiof och Carmencita
I en röd liten stuga
Flicka från Backafall
Svarte Rudolf
Två solröda segel
När ljusen ska tändas därhemma
Möte i monsunen
Nu ska vi vara snälla	1938	Brevet från Lillan
Det är den stora stora kärleken
Jolly Bob från Aberdeen
Klart till drabbning
Lambeth Walk
Lili Marleen
Med en enkel tulipan
Solen lyser även på liten stuga
Han hade seglat för om masten
Är det så här när man är kär?

Å jänta å ja

Fredrik August Dahlgren
Värmländsk polska

Å jän - ta å ja, å jän - ta å ja allt up - på lan - da - vä - gen å ja å
jän - ta å ja, å jän - ta å ja allt up - på lan - da vä - gen. Där
möt - te hon mig en mor - gon så klar då so - la ho sken på him - me-len så rar å
vac - ker som liu - san da - gen ho var. Mitt hjär - te vart tog då vä - gen?

D
Å jänta å ja, å jänta å ja
A7
allt uti gröna lunden, å ja
D
å jänta å ja, å jänta å ja,
A7 D
allt uti gröna lunden

Em
Där stal jag mej en kyss så rosenderöd
A7 D
å talte om för henne hela min nöd
Hm Em
å frågte om ho ville dela mitt bröd
A7 D
och ho svarte ja på stunden.

D
Å jänta å ja, å jänta å ja
A7
allt i Ransäters kyrka, å ja
D
å jänta å ja, å jänta å ja,
A7 D
allt i Ransäters kyrka

Em
Där stodo vi nu vid altaret just
A7 D
å lovade tro i nöd och i lust
Hm Em
å allt till den allra sistaste pust
A7 D
så troget varandra dörka.

Ur kassaboken augusti 1935:

1935 arbetar Svea på Normans bokbinderi och tjänar ca 200 kronor i månaden. Hon har en ackordslön som utbetalas veckovis. Bra veckor kan det bli över 50 kronor i lönekuvertet, men oftast ligger lönen på ca 40 - 45 kronor.

Av detta går 15 kr till hyra, 2 kr till busskort och 1,80 kr till fackföreningen.

Den 9 augusti dyker en ny stor post upp : Klänningstyg, brudklänning - 45 kr. Veckan efter är klänningen redan färdigsydd för 22 kronor och 5 öre.

1935 kostar:	1 liter mjölk	ca 25 öre
	1 kg kaffe	ca 3 kronor
	1 kg nötkött	ca 2 kronor
	1 kg vetemjöl	ca 40 öre

Ett besök hos hårfrisörskan kostar ca 3 kronor och 50 öre, men det kan det väl vara värt?

1939

Världskrig!

Det som alla fruktat blir verklighet på sensommaren 1939.

1 september: tyska trupper går över den polska gränsen i väster.

3 september: England och Frankrike förklarar Tyskland krig.

17 september: Ryska trupper går över den polska gränsen i öster.

30 november: Ryssland anfaller Finland

På morgonen den 9 april 1940 ockuperar den tyska armén både Danmark och Norge. Under våren och sommaren utvidgas kriget i Europa. Slagordet från det 1:a världskrigets slutskede "Aldrig mera krig!" dränks i ljudet av pansarvagnar, bomber och granater.

Sedan Tyskland ockuperat Danmark och Norge väntade alla på det tyska angreppet. Här sitter Ruben med sitt förband som andre man från höger i den främre raden.

Nu börjar en tid som många helst vill glömma. Sverige står utanför kriget, men rädslan och oron för framtiden är förstås stor.

Ransonerings infördes från den 31 mars 1941 på allt kött. Grundransonen för enskilda hushåll blir per person och vecka 500 gram benfritt kött eller fläsk.

Mjöl, bröd, kaffe, kakao, tvättmedel och kläder ransonerades också.

Halta Lottas krog

G C G
 Brö - der vil - jen I gå med oss, brö - der vil - jen I gå med oss
 B7 Em Am D7 G
 brö - der vil - jen I gå med oss up - på Hal - ta Lot - tas krog i Gö - te borg?

G
 Åtta öre kostar supen,
 C G
 åtta öre kostar supen,
 B7 Em
 åtta öre kostar supen
 Am D7 G
 uppå Halta Lottas krog i Göteborg.

G
 Varmed skola vi betala
 C G
 varmed skola vi betala
 B7 Em
 varmed skola vi betala
 Am D7 G
 uppå Halta Lottas krog i Göteborg?

G
 Jo, med kyssar skola vi betala
 C G
 med kyssar skola vi betala
 B7 Em
 med kyssar skola vi betala
 Am D7 G
 uppå Halta Lottas krog i Göteborg.

G
 Hem som svin på knäna gå vi,
 C G
 hem som svin på knäna gå vi,
 B7 Em
 hem som svin på knäna gå vi
 Am D7 G
 ifrån Halta Lottas krog i Göteborg.

Bakgrund

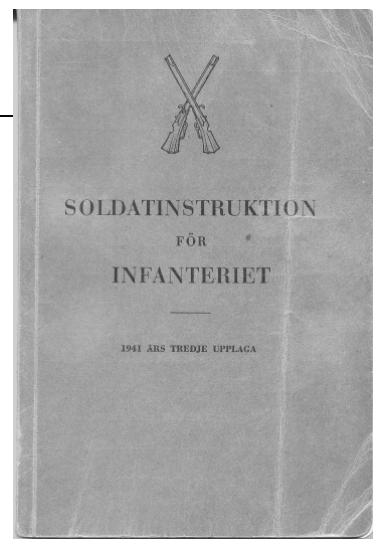
Halta Lottas krog brukar sällan få vara med i visböcker och sångsamlingar. I vissa fall anses den nog inte vara riktigt rumsren, men en annan orsak kan vara att alla anses kunna den ändå!

Melodin tros ha tillkommit 1856. Då var det en metodistisk sång som började: *Say brothers will you meet us...* 1858 tillkommer den berömda refrängen *Glory glory Halleluja!*

I Sverige har sången använts som en växelsång på religiösa möten:

Kvinnorna: Bröder, viljen I gå med oss
 bröder viljen I gå med oss,
 bröder viljen I gå med oss
 till Kanaans sälla land?

Männen: Ja, visst vilja vi gå med Er
 ja, visst vilja vi gå med Er
 ja, visst vilja vi gå med Er
 till Kanaans sälla land!

1940 - talet

Svea och Ruben Berglund har bott på Kungsholmen åren efter bröllopet. Det var en "etta" på Igeldammsgatan med både kokvrå och toalett.

Särskilt toalett var uppskattat! Även om Svea saknade söder så saknade hon inte längan av dass på gården.

1939 flyttar de igen. Den här gången går flyttlasset till Midsommarkransen.

Hit ut flyttar nämligen LM Ericsson och då blir det billigt och bekvämt för Ruben att ta sig till jobbet!

Svea (lite rundare!) i mitten av övre raden med sina arbetskamrater på Normans bokbinderi.

En titt i kassaboken 1944

I januari 1944 får Svea och Ruben äntligen sitt första barn, en pojke som döps till Lars. Nu tillkommer nya utgiftsposter bland de gamla i kassaboken!

1 limpa	43 öre	1 kg bitsocker	69 öre
kokbok för barn	1:25 kr	1 kg nötkött	3:29 kr
1 liter mjölk	29 öre	1 kg vetemjöl	47 öre
1 kg smör	4:55 kr	begagnad barnhage	4:-
vaxduk till haklapp	50 öre	1 kg kaffe	5:46 kr

Fredssång

Valdemar Valquist

H. R. Danks

Var - för sko - la män - skor stri - da? Var - för skall det flyt - a blod?

Var - för sko - la mång - a li - da blott för någ - ra hjäl - te - mod.

Fri - den är, å skall väl bli li - vets högs - ta po - e - si.

Fri - den är å ska väl bli li - vets högs - ta po - e - si.

D A7 D
Alla äro vi ju lika
A7 D A7
födda utav samma ätt.
D A7 D
Både fattiga och rika
A7 D
ha vi samma mänskorätt.
A7 D
Varför skall den starke då
E7 A A7
få den svage nederslå?
D A7 D
Varför skall den starke då
A7 D
få den svage nederslå?

D A7 D
Varför taga man från maka,
A7 D A7
varför taga moderns stöd?
D A7 D
Varför skall de små försaka
A7 D
blott för kriget dagligt bröd.
A7 D
Året som för dörren står
E7 A A7
må det bli ett fredens år!
D A7 D
Året som för dörren står
A7 D
må det bli ett fredens år!

Sånger under krigsåren 1939 - 1945

1939 Beatrice Aurore
Ett glatt humör
Kalle på Spången
Lite grann från ovan
Vi klarar oss nog ändå
Jag blir så glad när solen skiner
Jag vet ett litet hotell

1940 Det kommer en vår
Jag har bott vid en landsväg
Med dig i mina armar
Midsommarblomster
Säg det med ett leende
Vårat gäng
Min soldat

1941 Bohus bataljon
De' ä' dans på Brännö brygga
Löjtnantshjärtan
Rumba i Balders hage
Sjösala vals
Swing it magistern!

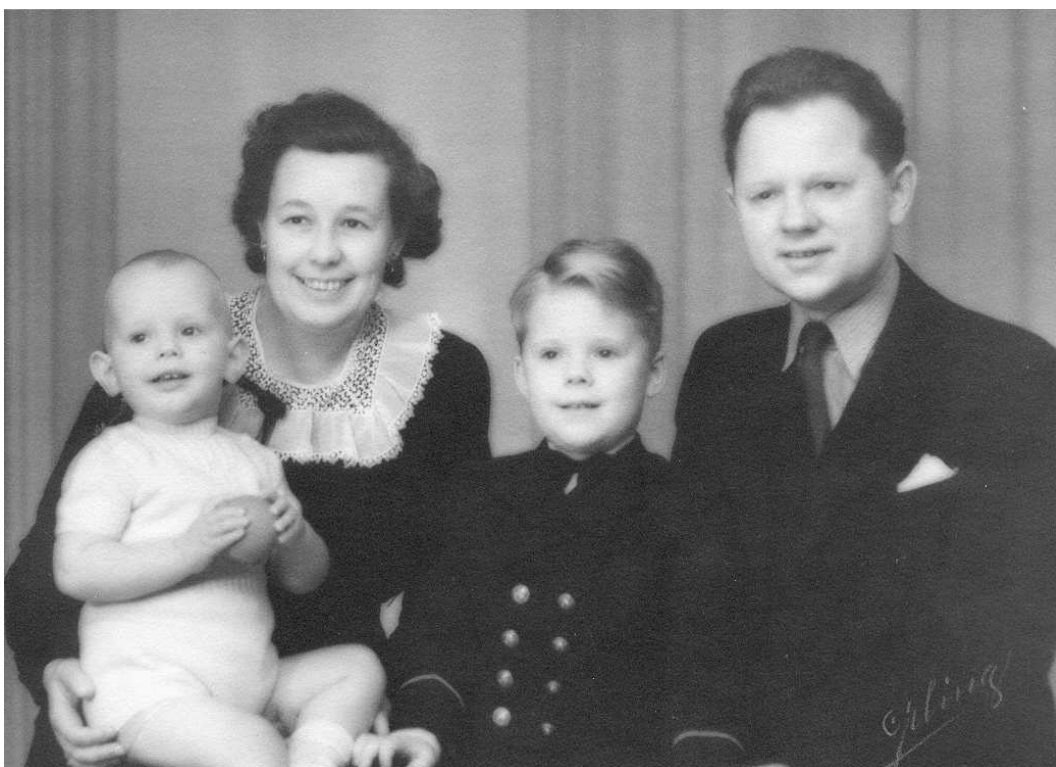
1942 Får jag lämna några blommor
Kring de små husen i gränderna i hamnen
Godnattvalsens
Inte han, inte han

1943 Världen är full av violer
Den gamla Moraklockan
En månskenspromenad
Maj på Malö
Min älskling
Vals på Ängön
Örnungar (Gå upp och pröva dina vingar)

1944 Den vackraste visan
Nordsjön
Räkna de lyckliga stunderna blott
Under takåsarna i Paris
Med hundra gitarrer
Johanssons Boogie Woogie vals

1945 Samling vid pumpen
Schottis på Valhall
Violen från Flen

När 1946 börjar är det fred i världen igen. Gränserna öppnas och haven är åter fria. Nu börjar återuppbyggnaden av en sargad värld. Sverige, som klarat sig undan krigets härjningar, har lättare att få igång samhällsmaskineriet nu när freden äntligen kommit. Optimismen och framtidstron börjar återvända.

*1948 har Svea och Ruben två barn att ta hand om.
Lars och Anders dröjde länge, men är desto mer efterlängade.
Svea har slutat på bokbinderiet och är hemmafru, medan
Ruben fortsätter att arbeta på L&M Ericsson.*

Sånger under åren 1946 - 1949

1946 Ellinor dansar
En prästkrage i min hand
Balladen om Herr Rosenbloms spelmän
Luffarevisa
Oh boy, oh boy, oh boy
Oxdragarsång
Rumba i Balders hage
Rosa på bal
Per Olssons bonnagård
Tjo och tjim och inget annat
I rosenrött jag drömmer
Kommer – kommer ej

1947 Vals i Furusund
Ungmönen på Kärringön
1948 Konserverad gröt
En fattig trubadur
Huldaskarin
Res med mej Stina
Dom små små detaljerna
I rosenrött jag drömmer
Tjo, vad det var livat
1949 Adress: Rosenhill
Den gamla dansbanan
Bullfest

24
sånger

Tryggare kan ingen vara

Lina Sandell

C G
Herren sina trogna vårdar
Dm G C
uti Sions helga gårdar.
F C
Över dem han sig förbarmar
Dm G7 C
bär dem uppå fadersarmar.

C G
Ingen nöd och ingen lycka
Dm G C
skall utur hans hand dem rycka.
F C
Han vår vän för andra vänner
Dm G7 C
sina barns bekymmer känner.

C G
Gläd dig då, du lilla skara
Dm G C
Jakobs Gud skall dig bevara.
F C
För hans vilja måste alla
Dm G7 C
fiender till jorden falla.

C G
Vad han tar och vad han giver
Dm G C
samme fader han förbliver.
F C
Och hans mål är blott det ena:
Dm G7 C
barnets sanna väl allena.

Då radion...

Nu är det bara 10 år kvar tills TV:n kommer. Under tiden kan vi väl lyssna lite på radio? Radiotjänst har bytt namn till Sveriges Radio (1944) och har många bra program: Morgongymnastik, Morgonandakt, Klockspelet från Stadshustornet och Dagens dikt, Barnens brevlåda, Grammofonmusik och inte minst Frukostklubben, som börjar sändas 1946 med Sigge Fürst som programledare.

1950 - talet

Många ser i dag tillbaka på 50-talet som en förlorad värld, allting verkar i efterhand ha varit så oskuldsfullt och idylliskt. Varför inte unna sig en systund i trevligt sällskap när det nu finns en möjlighet?

Syjsunta med Lisa, Svea, Britta, Hella och Elsa.

Sånger från 50-talet

1950	Jag ska ta morfar med mej ut i kväll
Far jag kan inte få upp min kokosnöt	1955	Ann Caroline
Rumba i Engelska Parken
Viktoria, Viktoria
1951	Gräsänklingsblues
Gärdebylåten
Högt uppe på berget
Rudolf med röda mulen
Små nära ting
Titta jag flyger	1956	Anders och Britta
Rosenkyssar
Titta, titta
Tulpaner från Amsterdam
Que sera (Det som sker det sker)
1952	Flottarkärlek
Jag ska måla hela världen lilla mamma
Sommar, sommar, sommar
Torparevisa	1957	Albin och Pia
Okända djur
Roslagsvår
1953	En gång jag seglar i hamn
På söndag
Dansen på Sunnanö
Valpen i fönstret	1958	Den som glad är
Vi hänger me'
Dagny
Piccolissima serenata
1954	Mjölharens Iréne
Sjung och le
Den glade vandraren
Famnen full utav solsken	1959	Flickor bak i bilen
Är du kär i mig ännu Klas-Göran?
Jazzbacillen
Nu tändas åter ljusen
Vid foten av fiället

40
sånger

Kaffetåren

Mauritz Gramaer
trad.

Em B7 Em B7

Av allt det go - da som man för - tär bland al - la jor - dis - ka dryc - ker ju

Em B7 Em B7

kaf - fe - tā - ren den bäs - ta är: Den sking - rar män - ni - skans nyc - ker. Den

G D7 Em B7

styr - ker krop - pen, den li - var sjä - len, den känns från hjäs - san, ja, ned i hä - len! Hå

Em B7 Em

hå ja ja, hå hå ja ja!

Em B7
Den ena dricker sin tår på bit,
Em B7
en annan älskar att doppa.
Em B7
Parlerar därvid med sådan flit
Em B7
att man bör öronen proppa.
G
Som trumman bullrar
D7
vid krigsreveljen
Em B7
så bullra tungorna i konseljen.
Em B7 Em
Hå hå ja ja, hå hå ja ja.

Em B7
Förutan kaffe – o, gudadryck!
Em B7
Vad vore mänskliga livet?
Em B7
Allt nytt som ännu ej finns i tryck
Em B7
i pannans botten står skrivet:
G
Ty sen man druckit
D7
ur sista slumpen,
Em B7
stå livets gåtor i kaffesumpen!
Em B7 Em
Hå hå ja ja, hå hå ja ja.

Folkhemmet

Att hjälpa människor i nöd är en självklar och central tanke i den kristna etiken. Lika självklart är det att fattiga, sjuka och gamla får hjälp till en dräglig tillvaro. Men hjälpen är frivillig och ingen kan kräva att få hjälp.

Efter första världskriget växte idéerna kring "välfärdsstaten" och "folkhemmet" fram. Det var samhällets ansvar att barnen fick gå i skola, de sjuka fick en god vård och de gamla fick en trygg ålderdom.

1950-talet innebar en utbyggnad av det välfärdssystem som påbörjats på 1920-talet. Tre veckors semester, allmän sjukförsäkring och Enhetsskola genomförs tillsammans med flera andra reformer.

Skolan

1950 införs Enhetsskolan, som är föregångare till dagens Grundskola.

- + Alla går nio år i skolan
- + terminsbetyg
- + fria läromedel
- + fri skolfrukost
- + fri tandvård

Sammanhållna klasser t.o.m årskurs 6.
Inför åk 7 väljs yrkesförberedande eller gymnasieförberedande linje.

*På väg till första skoldagen i
Västberga Enhetsskola 1954*

Viktiga händelser under 1950-talet

- 1951 Får alla svenskar rätt till tre veckors betald semester
Karusellen med Lennart Hyland som programledare gör succé i radio
Tetrapack introduceras som gräddförpackning
- 1952 Gösta "Snoddas" Nordgren sjunger *Flottarkärlek* i Karusellen. "Snoddas-feber" utbryter!
- 1955 Allmän sjukförsäkring införs
Motboken avskaffas
- 1956 TV-sändningarna börjar officiellt den 4 september.
- 1957 Kvitt eller dubbelt, frågetävling i TV med Nils-Erik Baerhendtz och Mats Rehnberg
- 1958 Den 29 juni tar svenska landslaget silver i Fotbolls-VM på Råsunda.
- 1959 Ingemar Johansson besegrar Floyd Patterson och blir världsmästare i tungviktsboxning,

Den blomstertid nu kommer

Israel Kolmodin

C G7 C G7 C
 Den bloms - ter - tid nu kom - mer, med lust och fåg - ring stor. Du
 G7 C G7 C
 nal - kas, lju - va som - mar då gräs och grö - da gror. Med
 F G F C G
 blid och liv - lig vär - ma till allt som va - rit dött sig
 Am E7 F Dm G7 C
 so - lens strå - lar när - ma och allt blir å - ter - fött.

C G7 C
 De fagra blomsterängar
 G7 C
 och åkerns ädla säd,
 G7 C
 de rika örtesängar
 G7 C
 och lundens gröna träd,
 F G
 de skola oss påminna
 F C G
 Guds godhets rikedom,
 Am E7 F
 att vi den nåd besinna,
 Dm G7 C
 som räcker året om.

C G7 C
 Man hörer fåglar sjunga
 G7 C
 med mångahanda ljud;
 G7 C
 skall icke då vår tunga
 G7 C
 lovsäga Herren Gud?
 F G
 Min själ, upphöj Guds ära,
 F C G
 stäm upp din glädjesång
 Am E7 F
 till den som vill oss nära
 Dm G7 C
 och fröjda på en gång.

Det var många klasser i Västberga skola 1955, men ingen klass kunde väl ha en vackrare fröken än Ann-Margret Blomdahl klass 2 d?

När Cornelis Vreeswijk kom till Sverige från Holland var han bara 12 år – och kunde inte ett ord svenska! Kanske är det tack vare hans speciella förhållande till svenskan som hans texter blivit unika med många vackra ord som få infödda svenskar använder?

Cornelis debuterade 1964 på Vispråmen Storken i Stockholm. Samma år gjorde han en bejublad visturné betitlad *Visor och oförskämdheter* tillsammans med Ann-Louise Hansson och Fred Åkerström.

Turnén bidrog starkt till den visvåg som svepte fram under 1960-talet och större delen av 70-talet. Dyrningarna känns fortfarande, snart 40 år senare.

Svea med mamma Elsa på landet sommaren 1968.

Visor från 60-talet

1960	Tunna skivor
Så länge skutan kan gå	1965	Säj inte nej – säj kanske
1961	Alptoppens ros
Kära mor
Sån't är livet	1966	Du är den ende
Kristina från Vilhelmina
Rosen
Ta av dej skorna
1962	Regniga natt
Sakta vi gå genom stan
Sol och vår	1967	Jag tror på sommaren
Maria Therese
1963	Ett litet rött paket
Gulli-Gullan	1968	Det börjar verka kärlek, banne mej
Det som göms i snö
Drömmen om Elin (text)
Mamma är lik sin mamma
Tiotusen röda rosor
1964	Fröken Fräken
Min gitarr
I natt jag drömde
Brev från kolonien
Om maskros och tjärdoft	1969	Här kommer Pippi Långstrump
Hönan Agda
Teddybjörnen Fredriksson

Björkens visa

Zacharias Topelius

G.A. Raab

Musical score for 'Björkens visa' in 3/4 time, key of G major. The score consists of three staves of music with lyrics in Swedish. Chords G, D7, and C are indicated above the notes.

Vid den kla - ra rand av en blom - mig strand sjöng en
björk i - bland si - na grö - na vi - sor, och jag hör - de då i hans
gren där - på och så sjöng han en gång så:

G
Ack, jag vet, jag vet
mången hemlighet,
D7
mången flicka grät
G
under mina grenar.
C
Mången gosse såg
G
här så varm ihåg
D7 G
på den blåa vikens våg.

G
Klara månen sken
på min gröna gren,
D7
och så var det en
G
som skar namn i barken,
C
och det var blott ett
G
och han kysste det
D7 G
det har ingen, ingen sett.

G
Nästa kväll så kom
där en flicka som
D7
såg sig ofta om
G
och skar namn i barken,
C
och det var blott ett
G
och hon kysste det
D7 G
det har ingen, ingen sett.

G
Nästa afton sken
månen på min gren.
D7
Så kom åter en
G
och så kom den andra.
C
Tyst liksom en hamn,
G
sökte vännens namn
D7 G
i min trogna vita famn.

G
Och min vita stam
stod helt allvarsam
D7
och så smög det fram
G
vad de båda skrivit,
C
och de märkte nog
G
vad som stod i skog
D7 G
och jag såg därpå och log.

G
Sedan hände så
att de båda två
D7
togo miste då
G
och ej kysste – trädet.
C
Lilla vän, hur lätt
G
händer icke det?
D7 G
Det har ingen, ingen sett.

G
Men där for ett sken
över löv och gren
D7
och ett sus där ven
G
över blad och toppar,
C
och en stjärnas tår
G
föll i vindens spår
D7 G
ned på jordens korta vår.

Bakgrund

Björkens visa är ett bra exempel på en gammal visa som togs upp igen under 1960-talet. Texten är skriven den 21 juni 1853 av Zacharias Topelius. Musiken av G.A. Raab går som synes i tretakt.

När Hootenanny Singers spelade in *Björkens visa* gjordes den om till fyrtakt. Det var många gamla sånger som fick en ny skrud under de här åren. Skillingtryck som *Alpens ros* och *Kors på Idas grav* fick finna sig i att bli upprockade med trummor och elgitarrer.

1970 - talet

Under början av 1970-talet växer en ny musikkörelse fram i Sverige. Det är den alternativa eller progressiva musiken som utmanar den kommersiella musikindustrin.

Den nya musikkörelsen är till stor del en utveckling av 60-talets visvåg. Det är mer eller mindre uttalade politiska värderingar bakom musiken som ger NJA-gruppen, Nationalteatern, Hoola Bandoola Band och Kebnekaise luft under vingarna.

Grammofonindustrin förefaller först något skakad av konkurrensen. När ABBA vinner schlagerfestivalen med *Waterloo* återställs ordningen i någon mån.

*Här sitter en glad pensionär!
Det är julen 1978 och Svea har varit pensionerad i ett år.*

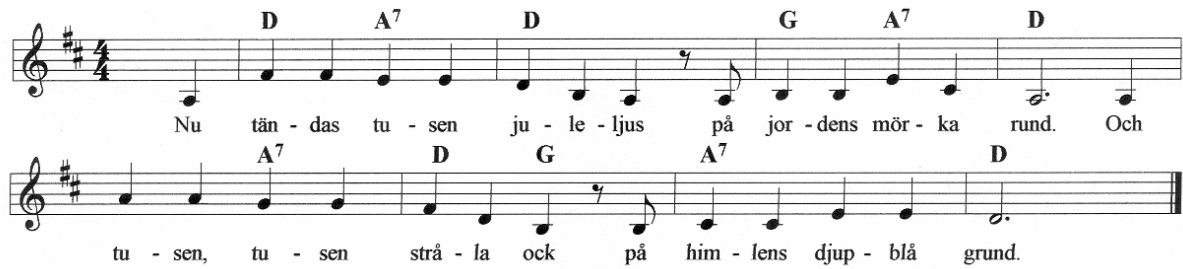
Populära sånger från 70-talet

1970	Balladen om den kaxiga myran	1975	S O S
1971	Jag vill ha en egen måne		Orgeln på vinden
	Anna och mej	1977	Ljuvliga ungdom
	Jämtländsk brudmarsch	1978	Drömmens skepp
	Änglamark		Musik ska byggas utav glädje
1972	Om du nånsin kommer fram till Samarkand		Sommarsången (Och nu så vill jag sjunga)
1973	Idas sommarvisa (Du ska inte tro det blir sommar)		Turistens klagan
	Nu går sista visan	1979	Titanic
	Ring ring		
1974	Barfotavisan		
	En sång om frihet		
	Waterloo		

20
sånger

Nu tändas tusen juleljus

Emmy Köhler

Och över stad och land i kväll
går julens glada bud,
att född är Herren Jesus Krist,
vår Frälsare och Gud.

Du stjärna över Betlehem
o, låt ditt milda ljus
få lysa in med hopp och tro
i varje hem och hus.

I varje hjärta armt och mörkt,
sänd du en stråle blid.
en stråle av Guds kärleks ljus
i signad juletid!

Nu är det jul igen...

Bjällerklang
Dagen är kommen
Det är en ros utsprungen
Dotter Sion
Ett barn är fött
Giv mig ej glans... (Julvisa)
Jag såg mamma kyssa tomten
Jul, jul strålände jul
Julbocken
Klang, min vackra bjällra
Knalle Juls vals
Kring julgranen
Liten julvisa (Raska fötter...)
Låt mig få tända ett ljus
Mössens julafton

Nu ha vi ljus här i vårt hus
Nu så kommer julen
Nu är det jul igen
När det lider mot jul (Det strålar en stjärna...)
När Jesusbarnet låg en gång
När juldagsmorgon glimmar
O du saliga
O helga natt
Ritsch ratsch filibombombom
Rudolf med röda mulen
Sancta Lucia
Stilla natt
Tomtarnas julnatt
Tomtegubben som hade snuva
Tomten jag vill ha en riktig jul

30
sånger

1980 - talet

1981 spelar Ulf Lundell in *Öppna landskap*. Det blir 80-talets mest spelade sång i Sveriges Radio. Den träffar både gamla och unga rakt i hjärtat och några vill till och med få den att bli svensk nationalsång.

För Svea blir 80-talet ett decennium innehållande både glädje och sorg. Nytt och gammalt blandas. Det är *Öppna landskap* från radion, *Ja må hon leva* på födelsedagen, men tyvärr också *Vem kan segla förutan vind*.

*Den dag är det den 8 december 1982.
Svea fyller 70 år och uppväktas förstas av barnbarnen.*

Ja, må hon leva!

Sheet music for the song "Ja, må hon leva!". The music is written in treble clef with a key signature of one sharp (F#). The lyrics are in Swedish.

Chorus: *Ja, må hon le - va, ja, må hon le - va, ja, må hon le - va ut - i hund - ra - de år! Ja visst ska hon le - va, ja - visst ska hon le - va, ja visst ska hon le - va ut - i hund - ra - de år!*

Vem kan segla förutan vind

folkvisa

Sheet music for the song "Vem kan segla förutan vind" (Folkvisa). The music is written in 6/8 time and D minor. The lyrics are in Swedish.

Chords: Dm, Gm, C7, F, Dm, A7, Dm.

Lyrics: Vem kan seg - la för - u - tan vind vem kan ro u - tan å - ror
vem kan skil - jas från vän - nen sin u - tan att fäl - la tå - rar.

dm

Jag kan segla förutan vind

Gm C7 F

jag kan ro utan åror

Gm Dm

men ej skiljas från vännen min

A7 Dm

utan att fälla tårar.

Döden betyder ingenting.

Jag har bara dragit mig tillbaka till ett annat rum.

Jag är jag och du är du.

Allt vi var för varandra, det är vi fortfarande.

Nämn mig vid mitt vänliga, familjära namn,

tala till mig på samma sätt som du brukade.

Ändra inte ditt tonfall, håll sorgen borta från din röst.

Skratta tillsammans med mig, som vi alltid brukade skratta

åt vardagens små ting.

Var med mig. Le mot mig.

Tänk på mig. Bed för mig.

Låt mitt namn fortsätta att vara en del av din vardag.

Livet betyder detsamma, ingenting har skett som förändrar det.

Livet går vidare därför att det måste gå vidare.

Döden är ju bara ett tillfälligt avbrott i vår gemenskap.

Varför skulle du sluta tänka på mig för att du inte längre kan se mig?

Jag väntar på dig, för en kort stund, alldeles i närheten.

Allt är bra.

Blott en dag

Lina Sandell

Oscar Ahnfelt

Blott en dag, ett ögonblick i sänder, vilken tröst e-vad som kommer på. Allt ju vi-lar i min Fa-ders hän-der, skul-le jag som barn väl ängs-las då? Han som bär för mig en fa-ders hjär-ta, o han gi-ver ju åt var-je dag hult dess lil-la del av fröjd och smär-ta så av mö-da som be-hag.

Självt han är mig alla dagar nära,
för var särskild tid med särskild nåd.
Varje dags bekymmer vill han bära,
han som heter både Kraft och Råd.
Att sin dyra egendom bevara,
denna omsorg har han lagt på sig.
Som din dag, så skall din kraft ock vara,
detta löfte gav han mig.

Hjälpt mig då att vila trygg och stilla
blott vid dina löften, Herre kär,
och ej trones dyra tröst förspilla,
som i ordet mig förvarad är.
Hjälpt mig Herre, att vad helst mig händer,
taga av din trogna fadershand
blott en dag, ett ögonblick i sänder,
tills jag nått det sälla land.

Litteraturhänvisningar

Sångsamlingar och lexikon

Den Svenska Sångboken

Urval och kommentarer Anders Palm och Johan Stenström,
Albert Bonniers Förlag 1997

Sjung svenska folk

Redaktör: Kerstin Öjner
Samfundet för unison sång, Musiklärarnas förening
och Sparfrämjandet AB 1989

Myggans Nöjeslexikon

Huvudredaktör: Uno Myggan Ericson
Bokförlaget Bra Böcker 1989

Folkvisor och danslekar

Svenska medeltidsballader

Bengt R. Jonsson
Bokförlaget Natur och Kultur 1969

Svensk folkmusik

Jan Ling
Bokförlaget Prisma 1964

Svenska folkvisor

Samlade av Ragnvald Hedemann och Finn Zetterholm
Bokförlaget Prisma 1975

August Bondesons Visbok

August Bondeson
Albert Bonniers Förlag 1940

Räven raskar

Eva Danielsson & Märta Ramsten
Gidlunds Förlag 1998

Gamla visor och skillingtryck

Emigrantvisor och andra visor

Samlade och utgivna av Knut Brodin
Åhlén & Åkerlunds Förlag 1938

De Gamla Skillingvisorna

Knut Brodin
Musik AB Westin & CO 1956

Vad skall vi göra med de blanka gevär

Mats Rehnberg
Nordiska museet 1967

Visor från farfars tid

Lennart Kjellgren
LTs förlag 1973

Visor på kvällskvisten

Lennart Kjellgren
LTs förlag 1979

Alice Tegnér

Visor och Sånger tonsatta av Alice Tegnér

Lantbruksförbundets Tidskriftsaktiebolag 1945

Andliga sånger

Den svenska psalmboken

Verbum Förlag AB 1986

Våra käraste andliga sånger

Peter Himmelstrand
Askelin & Hägglund 1984

Pilgrimssånger

Westlings Musikförlag 1960

Arbetsrörelsens sånger

Arbetets sånger

Fritz Gustaf Sundelöf
Bokförlaget Prisma 1973

Upp till kamp

Sånger om arbete, frihet och fred samlade av Enn Kokk
Bokförlaget Prisma 1970

Skolsånger

Kom hör min vackra visa

Äldre skolsånger i urval av Lennart Kjellgren
LTs förlag 1984

Våra Skolsånger

Marianne Reimers, Karin Ekedahl, Gerd Reimers
Edition Reimers AB, Stockholm 1992

Nu ska vi sjunga

Utgiven på initiativ av Alice Tegnér
Redigerad av Annie Petersson
Aölmqvist & Wiksell Stockholm 18:e upplagan 1953

Schlager

Svenska Schlager

Fritz Gustaf Sundelöf
Bokförlaget Prisma 1968

Schlager i Sverige 1910 - 1940

Olle Edström
Skrifter från Musikvetenskap, Göteborgs universitet 1989

Staden sjunger

En Stockholmskavalkad i ord, bild och ton 1860-1909
av Paridon von Horn och Fritz Gustaf Sundelöf
Bokförlaget Prisma 1970

Städernas stad

En Stockholmskavalkad i ord, bild och ton 1910-1970
av Paridon von Horn och Fritz Gustaf Sundelöf
Bokförlaget Prisma 1976

Sjung och minns

30-talet, 40-talet, 50-talet och 60-talet
Utbildningsförlaget Brevskolan

Innehåll

Musik att minnas	sid 1
Vår egen sångskatt	2
Sånger kring Svea	3
Visor som sjungits i generationer	4
Folkvisor	6
Carl Michael Bellman	8
Skillingtryck	10
Sorgeliga saker hända	12
1800-talet	14
Emigrationen	16
Andliga sånger	18
Arbetarrörelsen	20
Alice Tegnér	22
Sång- och danslekar	24
1900- ett nytt sekel	26
○ Här börjar historien...	28
1910-talet	30
○ Svea	32
○ 1917	34
1920-talet	36
Grammofonen	38
○ 1922	40
○ Skolan	42
Skolsånger	44
Radion	46
○ 1927	48
○ 1930-talet	50
○ Fästmannen	52
Snapsvisor	54
○ 1935	56
1939	58
○ 1940-talet	60
○ Familjen	62
○ 1950-talet	64
Folkhemmet	66
○ 1960-talet	68
○ 1970-talet	70
○ 1980-talet	72
○ 1995	74
Litteraturhänvisningar	76
Till Dig som spelar gitarr	77

Sånger

Ack, Värmeland du sköna	7
Albertina	37
Arbetets söner	21
Björkens visa	69
Blott en dag	75
Brahms vaggsång	33
Bred dina vida vingar	19
Bro bro breja	25
Den blomstertid nu kommer	67
Den första gång jag såg dig	39
Det var i vår ungdoms fagrade vår	54
Du gamla du fria	15
Du mörka gran	55
Elvira Madigan	13
Fia Jansson	27
Fredssång	61
Gubben Noak	9
Halta Lottas krog	59
Hej tomtegubbar!	55
I en sal på lasarettet	11
Ja, må hon leva!	72
Jag gick mig ut en afton	53
Jag minns den ljuva tiden	49
Josefin	51
Jungman Jansson	31
Kaffetåren	65
Kalle P.	41
Klockspelet från Stadshustornet	47
Kristallen den fina	5
Lasse liten	23
Lilla vackra Anna	29
Litet bo jag sätta vill	45
Min far, han har...	41
Min lilla lön	55
Mozarts vaggsång	33
Nu tar vi den	55
Nu tändas tusen juleljus	71
O, Susanna	17
Om ja' fick 5 öre	35
Tidssignalen	47
Tryggare kan ingen vara	63
Uti vår hage	43
Vem kan segla förutan vind	73
Å jänta å ja	57

*Historien om Svea börjar på sidan 28
och fortsätter sedan på sidorna:
32, 34, 40, 42, 48, 50, 52, 56,
60, 62, 64, 68, 70, 72 och 74.*

I *Musik att minnas* skildras en livshistoria med hjälp av ord, bilder och sånger.

Svea Eugenia Vilhelmina Svedberg föds till världen den åttonde december 1912, samma år som fartyget Titanic förliser.

Hon kommer att tillhöra en generation som får uppleva världskrig och ransonering, men också stora sociala framsteg; folkpension, allmän och lika rösträtt, semester och barnbidrag.

Vi är alla barn av vår tid! Varje generation har sin "egen" musik som väcker både glada och sorgliga minnen.

Artister kommer och går: Ernst Rolf – Harry Brandelius – Alice Babs – Lill Babs – Sven Ingvars – Ted Gärdestad – ABBA – Carola – Imperiet – Kent...

När kom Du själv in i handlingen?

Musik att minnas

Källslätten 12
647 91 Mariefred
www.musikattminnas.se